

Size değil, birbirimize
güveniyoruz!

3

Kadınlar 'asgari değil,
insanca yaşam' istiyor

12

Parazit:
Hepsi aynı kokuyor

17

Kayyumlar kadınların
dayanışmasını hedef aldı

19

HEPİMİZ BİLİYORUZ...

İÇİNDEKİLER

Size değil, birbirimize güveniyoruz!.....3	Hilal TOK
Şimdi yeni yol arkadaşlarımız var.....4	Av. Neriman ERSİN / Av. Heval YILDIZ KARASU
Ben bu hayatta çok yol kat ettim!.....5	Meryem KARALÖK
Onabakınca umut görüyorum.....5	
İÇİMİZDEN BİRİ: Jale.....6	Nevruz MERSİN
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....7	Berivan BALKAY
Maltepe'de şiddete karşı büyüyen dayanışma.....8	Cennet ARALIOĞLU
Maltepe'de şiddete karşı büyüyen dayanışma.....8	Gülten DOKUYAN
Ayşe sen de koş!.....9	Zeliha DEMİRCİ
Nafaka hakkının gaspına karşı sözümüz var!.....9	Yasemin ÖZTÜRK / Eren AKTAŞ
Susmadım, gücümü dayanışmadan aldım.....10	G.D.
TİYATRO: Dansöz.....11	Elif Ekin SALTİK
Bütçe emeğimizle oluyor bize kırntı düşünüyor..12	Ebru YİĞİT
Asgari ücretle hayatta kalma stratejileri.....14	Esra DOĞU / Gülsen SEYHAN
Hayatı kolaylaştıracak bir zam yapılınsın.....14	Merve ALTINDAĞ
Sevdiklerimizle geçireceğimiz zamanı.....14	
Birdokunduk binahıştık.....15	Yağmur ÇAKAL
Kadınlar, mülteciler, atanamayan.....15	
Gözümüz BSH, Arçelik'te, üç talep dilimizde.....16	
MESS'in kölelik taslağı en çok kadın işçileri.....16	Selma AKSU
Bütün haklarımızı gözdiktiler.....16	
FİLM: Parazit.....17	Kübra YETER
İşimden oldum, direncimden asla.....18	
Kayyumlar kadın dayanışmasını hedef aldı.....19	Zeynep TAĞTEKİN
14 saat çalışıyordum, "yeter" dedim.....20	
Sendika hayatımızda çok şey değiştirdi.....20	
SAĞLIK: Vücudumuzdan mesaj var!.....21	Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ
Sekreter deskinde kadın olmak.....22	
Gerçek Ali Vefaları dışlıyor musunuz?.....22	
Sadece bir stand değil güçlenme mekânı.....23	Nuray ÖZTÜRK
KİTAP: Melisa Kesmez'in hikayeleri.....24	Sevil ARACI

Orduda evinin önünde bıçaklanarak öldürülen Ceren Özdemir'in, cadde boyunca takip edildiğini anladığını gösteren, tedirginlikle katile bakan o bir saniyelik görüntüsü hepimizin içindeki narı dürttü. Döküldü taneler... Hep böyle olur... Kaybettiğimiz her kız kardeşimizin yaşadıkları, bizim yaşadıklarımızı, yaşamak zorunda bırakıldıklarımızı, yaşama ihtimalimiz olanları anımsatır.

Hepimiz biliyoruz o bir saniyelik bakışa sığışverenin ne olduğunu. Bu ülkede kadınların ortak deneyimlerinin sebeplerinin ne olduğunu. Katili münferitleştirmeye çalışanların, adını sosyal medya etiketlerinde gördüğümüz ve adımın ne zaman o listeye gireceğini düşündüğümüz diğer kadınların da katillerinin koruyucuları, kollayıcıları olduğunu...

Hepimiz biliyoruz ne olup bittiğini... Hepimiz biliyoruz ne yapmamız gerektiğini...

Ceren'i kaybettiğimiz gün Şule Çet davasından çıkan sonuç, apaçık koyordu ortaya bunu.

Şule Çet, okumak için çalışmak zorunda olan yüzbinlerce genç kadından biriydi. İsmi, bir plazadan aşağı atıldığında öğrendi milyonlar. Önce "intihar" dendi, sonra suçlandı. Hayatı değersizleştirilen ve bir bıçağın, bir silahın, bir satırın, bir kezzap şişesinin ucunda canından edilen milyonlarca kadın gibi... Medya olup biten henüz aydınlatılmamışken kesti cezayı Şule'ye. Arkadaşları cinayeti işleyenlerin gücüne, parasına, etkisine, yetkili kişilerle ilişkisine meydan okuyarak "İntihar değil, cinayet" dedi. Bu sözü ilk kez ODTÜ'de Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Topluğunda "bir meselemiz var, toplanalım" dediklerinde dillendirdiler. Sonra azmettiler, "bir meselemiz var" diyenleri milyonlara çıkarıldılar. Yüzlercemiz aktı her duruşmaya. Tüm karalamalara, yaftalamalara, örtbas etme çabalarına karşı bir avuç genç kadının iradesinden ve öfkesinden milyonlarca dirayetine dönüştürülen bir mücadele oldu Şule Çet davası. Kadınların adalet arayışının sembolü oldu.

Hep böyle olur... Yeter ki "bir meselemiz var" deyip buluşalım, korkmayalım, susmayalım...

Kapağımızdaki resim, Şule Çet, Ayşe Tuba Arslan, Emine Bulut, Güleda Cankel, Nadira Kadirova, Rabia Naz, Feray Şahin, Ceren Damar, Ceren Özdemir ve binlerce kadın için... Kendimiz için, birlikte güldüğümüz, dertleştiğimiz kadınlar için... Adını hiç bilmese de, göz göze bakmasak da bizimkine benzer dertlerle uğraştığını bildiğimiz tüm kadınlar için...

Bir kadının itildiği boşluğun, yalnızlığın, korkunun ancak biz varsa, bir aradaysak, elimizi taşın altına koyuyor, birbirimizi koruyacak bağların ucundan tutuyorsak ortadan kalkacağını anlatıyor bize. Bir kadın daha eksilmesin diye yapacağımız o en basit şeyi; birbirimize sahip çıkmamız, birbirimizi düşmeden yalpalamamız, ayakta kalmasını sağlamamız gerektiğini.

Dergimizin sayfaları yalnızca ayakta kalmak için değil ayağa kalkmak için yeterli kadar gerçekçemiz olduğunu ortaya koyuyor. Şiddetin binbir çeşidiyle baş etmeye çalışan kadınların dayanışmasıyla nasıl güçlendiğini gösteren çok sayıda kadın hikayesi var bu sayımızda: Adana'dan Meryem ve G.D., İkitelli'den Seval, Esenyalı'dan Jale, Ankara'dan Cennet... Gülsuyu'ndan kadınlar... Eskişehir'den Heval ve Neriman'ın anlattıkları...

Bölgede kayyumların ilk olarak hedef aldığı kadın kurumlarının yokluğunda şiddetin ve yoksulluğun nasıl arttığını anlatan Diyarbakır ve Van'dan yazılarımız, kadınların arasındaki dayanışma bağlarını kopararak hükmetme-

ye çalışmanın ne demek olduğunu, kadınların direniş hafızasının bunun karşısında nasıl durduğunu, yeni bağlar kurduğunu gösteriyor.

Ne güzel ki kadınların birbirini koruduğu bağları kurmanın bir aracı Ekmek ve Gül... Geçen sayıda tıbbi sekreterlerin halini ahvalini ortaya koyan yazımızı okuyan çok sayıda kadının "dahası var" diyerek yazıyı devam ettirmesi bir örnek.

Şiddeti derinleştiren en önemli sorunlarımızdan birinin de kadınların güçsüzleştirilmesi, güvencesizleştirilmesi olduğunu, bizim emeğimizle oluşturulan bütçeden hayati sorunlarımızın çözümü için bir gıdım pay ayrılmamasının da bunda çok önemli bir etken olduğunu biliyoruz. Kadın işçilerin asgari ücret konusundaki tartışmaları, vergi yükünün açtığı delikleri yamamaya çalışmanın zorlukları, eğitimden sağlığa, faturalardan en temel günlük ihtiyaçlara uzanan hatta sürekli bizim sırtımıza bindirilen yüklerin yansımaları bu sayımızda önemli bir yer tutuyor. Bu tartışmayı devam ettireceğiz, katkılarınızı bekliyoruz.

Kadınların bedenlerini kısıtlayan, hareket alanlarını daraltanlara inat bizi koşmaya çağırın yazımızla, Melisa Kesmez'in öykülerindeki kadınların "biz" olup nasıl konuştuğunu anlatan tanıtımımızla, Parazit filmine kadınların sınıfsallığından bir bakış atan değerlendirmemizle, bedenimizin bize verdiği mesajları okumak için bir kılavuz niteliği taşıyan sağlık sayfamızla, farklı ülkelerdeki kızkardeşlerimizin mücadelesinden örnekler aktaran Sınırların Ötesi bölümümüzle, İzmir'den el emeğimizi kıymetlendiren deneyim aktarımıyla renkli bir sayı elinizdeki... 2019'un son sayısı bu. Önümüzdeki günlerde www.ekmekvegul.net sitemizde geçirdiğimiz yılı değerlendirecek, 2020'den beklentilerimizi paylaşacağız.

Umudu büyüttüğümüz, bağlarımızı sıklaştırdığımız, bir kadın daha yalnızlığa, çaresizliğe, umutsuzluğa düşmesin diye, canından olmasın, canı yanmasın diye bir ucundan tuttuğumuz dayanışmamızın daha da güçlendiği bir 2020 diliyoruz...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Size değil, birbirimize güveniyoruz!

Hilal TOK

Buluşacak yerlerin bulunması bile başlı başına sorunken kadınlar bu 25 Kasım'da tüm imkanlarını zorlayarak "işim var, çok yorgunum, şimdi bunca şey varken bir de buna kafa yoramam" demeden yan yana geldiler. Etkinlik, toplantı, buluşma, sinema tiyatro gösterisi, forum, atölye buluşmalarıyla her ilde, her ilçede, yüzlerce mahallede bir şekilde bir araya gelmenin yolunu buldular. Buluşmalardan bunun ne kadar çok gerekli olduğu, bir nefes alanı yaratmanın aciliyeti görüldü. Yaşamımızı saran şiddet, yarınımızı sise çeviren kriz, hayatımızın orta yerinde varlığını sürdüren güvencesizlik, her gün tetikte beklediğimiz taciz, boğazımızı düğüm düğüm eden yoksulluk, işsizlik, omzumuzdaki binbir çeşit yük çıktı ortaya. Bu buluşmalar, tüm bu sorunlara karşı mücadelenin de birlik olmadan çözülemeyeceğini ortaya koydu.

SIRTIMIZI BİRBİRİMİZE YASLAYARAK, İNATLA...

Kadınların buluşmalarından yansıyanlar, bu yan yana gelişlerin önemini ortaya koyarken bu birlikteliğin sadece 25 Kasım'a sıkıştırılmaması gereği de bir kere daha gün yüzüne çıktı.

Örneğin, Sincan'da evde tütün sararak iki çocuğunun ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan Narin, "Kocam uzun süredir işsiz. Ben de sabah saat 7'de tütün sarmaya oturup akşam 7'ye kadar devam ediyorum. Küçük çocuğumun mama, bez ve ek gıda ihtiyacını karşılamak için tütün sarmak zorundayım" diyor. Küçükçekmece'deki 25 Kasım buluşmasında konuşan bir işçi kadın işyerinde sürekli karşılaştıkları sorunlara ilişkin, "tadımız tuzumuz kalmadı" diye isyan ediyor.

Şişli'de bir araya gelen kadınlar arasındaki konfeksiyon işçisi, iş yerinde maruz kaldığı aşağılamaları sesi titreyerek, öfkesini burnundan soluyarak anlatıyor.

Genç kadınlar geleceklerinin belirsizliği, işsizlik kaygısını daha okurken yaşıyor, yetmeyen harçlıkları, ailelerine yük olma derdini okurken çalışarak hafifletmeye çabalyorlar ama çalıştıkları yerde de karşılaştıkları tacizden bunalmış haldeler.

Bursa Görükle'de buluşan genç kadınlar "Çalıştığımız kafede tuvalete gittiğimizde sıkıştırılıyor, dışarı tedirgin çıkıyoruz" diyerek anlatırken yaşadıklarını, bir başka buluşmada Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencisi kadınlar, "Flört şiddeti yaşıyoruz, hepimiz maruz kalıyoruz buna. Bunun için mücadele yolları

Kadınların buluşmalarından yansıyanlar; bu yan yana gelişlerin önemini ortaya koyarken bu birlikteliğin sadece 25 Kasım'a sıkıştırılmaması gereği de bir kere daha gün yüzüne çıktı.

ayırıyoruz" diyor.

Evet bir mücadele yolu arıyor kadınlar, bu buluşmalarda bir araya gelişlerin en büyük sebebi de bu. Bu buluşmaların sonu hep aynı noktaya bağlanıyor: "Daha çok bir araya gelerek, korkmadan sirtımızı birbirimize yaslayarak inatla dile getirmemiz gerekiyor taleplerimizi."

'BİLİNMEYEN BİR EL' DEĞİL, DEVLET POLİTİKASI!

Kadınlar bu buluşmalarda devletin kendilerinden esirgediklerinin çetelesini de tuttular. Konu ister şiddet olsun ister yoksulluk, ister çocuk istismarı olsun ister işyerinde yaşanan ayrımcılıklar, somut olaylardan somut talepler çıkardılar. Bu sorunların "bilinmeyen bir el" in hayatlarına soktuğu değil, bizzat devlet politikalarıyla önü açılan sorunlar olduğunu, devletin bütçe ayırmayarak, var olan kurumları kadükleştirerek, kadın düşmanlığının önünü açarak, kazanılmış hakları tırpanlayarak, polisi, medyası, yargısı, siyasetçisi, din adamı, vakfı, derneği ile kadınlar üzerindeki tahakkümü derinleştirdiğini tek tek, örnek örnek anlattılar. İster şu partiye oy vermiş ola-

lim, ister bu partiye, yaşadıklarımız söz konusu olunca "suçluları" işaret etmek hiç de zor olmuyor. Kimi zaman örtük de olsa, kadınlar tüm bu sorunların derinleşmesinden politik sonuçlar çıkarıyorlar.

'ÖZELEŞTİRİ'LERİNİZE KARNİMİZ TOK

Kadını erkeğin yarısı gören, ailenin dışında kadını var eden her hakkı hedefe koyanlar bu 25 Kasım'da kamu spotlarıyla, etkinliklerle, konuşmalarla "Şiddet çok yanlış" dediler. Emine Erdoğan "tarihi" bir konuşma yaptı örneğin; "Her şeyden önce, kadına yönelik şiddetin eşler arası ya da aile arasındaki 'mahrem alan' kavramıyla meşrulaştırılmasının önüne geçmeliyiz" dedi. Şimdi hedefetin önlenmesi yasaının "öneminden" bahsetti. "Kadınlar kimsenin sorumluluğunda değil" dedi. AKP iktidarının özellikle son 5 yıldır saldırganca tartışmaya açtığı kadınların varoluşuna ilişkin tüm kavramsal, hukuksal ve siyasal ilkelere adeta sahip çıkarak saydı döktü.

Adalet Bakanı, Eskişehir'de sokak ortasında eski eşinin saldırısı ile katledilen Ayşe Tuba Arslan sanki 23 kez başvuru yapmamış gibi, sanki devlet eliyle katiliyle uzlaştırılmaya çalışılmamış gibi "yazıklandı", hayıflandı. "Onun gibi nice kadınlar, anneler, eşler aramızda olabilirdi. 'Bu can kurtarılabildi' dedikimiz nice canlar zalimce cinayetlere kurban gitti. Adalet son bir ümitte, son bir çareyle kapısına gelen kadının feryadına sessiz kalamaz, kulağını kapatamaz" dedi.

Bu ikiyüzlü "özeleştirililerin memleketin dört bir yanında tüm zorluklara rağmen bir araya gelen kadınların bu-

luşmalarından çıkan sonuçlarla bir ilgisi var elbette. Dedik ya; kadınlar yaşadıkları sorunlarla uygulanan politikalar arasındaki bağı daha açık bir biçimde görüyor, konuşuyor, tartışıyorlar. Bunu bir "dip dalga" olarak okuyan iktidar, sorunlar sanki kendi uyguladıkları neo-liberal-muhafazakar politikalarından bağımsızmış gibi "Biz de çok kızıyoruz bunlara" diyerek meseleyi "görünmeyen bir el" e bağlıyor.

ŞULE, RABİA NAZ, NADİRA, AYŞE TUBA...

Sanki saman altından yargı paketiyle nafakayı kısıtlamak ve çocuk istismarına af düzenlemesi yapmak isteyenler onlar değilmiş gibi... Kadınları erkeklere "kul" haline getirip itiraz edene ancak "kötük hakkı" nı layık görenler onlar değilmiş gibi... Kadınlar eşit ve özgür bir yaşam için, hayatları ve hakları için mücadele ederken önüne yasalarıyla, OHAL'leriyle, kayyumlarıyla, adaletsiz yargı kararlarıyla çıkan onlar değilmiş gibi... Bu "Biz de çok üzgünüz" laflarına inanmamızı bekliyorlar.

Size inanmıyoruz!

25 Kasım'da yüzlerce kadının bir araya gelerek konuştuğu gibi... Şule Çet'in ölümünü intihar gibi gösterip kapatmaya çalıştığımızda katillerin peşini bırakmayıp "cinayet" olduğunu kaptırdığımız gibi... Rabia Naz'a, Nadira Kadirova'ya ne olduğunu sormaktan vazgeçememiş gibi... Ayşe Tuba Arslan'ın yaşadıklarını bir tek kadına daha yaşatmamaya söz verdiğimiz gibi...

Biz kadınlar size değil, birbirimize, birbirimizin gücüne, birlikteliğimiz gücüne inanıyoruz. Bu gücü değiştirici bir güce dönüştürmek için daha çok çalışmaya, daha çok bir araya gelmeye devam edeceğiz.

22 MERKEZDE 600 KADINLA 'HAKLARIMIZ VAR' DEDİK:

Şimdi yeni yol arkadaşlarımız var

Av. Neriman ERSİN
Av. Heval YILDIZ KARASU
Eskişehir

İşte tam da burada, haklarını bilmeyen kadın kalmasın diye, bıkmadan usanmadan anlatmak gerekiyor kadınlara...

Ekmek ve Gül dergisinin Eylül ayında yayımlanan Av. Şenay Tavuz'un yazısındaki bu son cümle, bizim başlangıç cümlemiz oldu. Eskişehir'de KESK, DİSK, TTB ve TM-MOB'lu arkadaşlarla kasım ayı boyunca, 22 halk merkezi ve belde evinde yaklaşık 600 kadınla buluştuk. Gittiğimiz her yerde kadınlar üretmek ve öğrenmek için bir araya gelmişti. Dikiş, nakış, örgü... Kadınlar işlerine ara verip bazen de el işlerini bırakmadan kulak verdiler bize. Komşusundan duyup gelen de vardı. Derdini dökmeye gelen de, bir avukata danışmak, derman bulmak isteyen de oldu.

"Yargı paketiyle; nafaka, arabuluculuk, 6284, istismara af gibi kadınları yakından ilgilendiren konularda değişiklikler yapılmak isteniyor, sizce bunlar olumlu değişiklikler olur mu?" sorusuyla başlayan sohbetlerimiz, genelde samimi bir düzlemde ilerlediği ve örneklerle tamamlandığı için, bilgilendirme toplantısından dertleşme ve iç dökmeye dönüşü veriyordu. Başta çekingen olan kadınlar bir iki kişinin deneyimini anlatmasından güven alarak "Ben de şunu yaşadım" diye katıldı hemen.

ADI BU MUYMUŞ!

Toplumsal cinsiyet kavramı çok az kadına tanıdık gelse de, gün içerisinde kadınların ve erkeklerin iş bölümünü saat hesabı üzerinden anlattığımızda, bazılarının "Bizim evde dolap beğiri dönüp iş yapmamız, ama hiç iş yapmamış sayılmamız, adamların çok çalıştım deyip eve gelip dinlenmesinin adı bu muymuş?" diye verdikleri tepki, aslında bir farkına vardı.

"Şiddet sizce nedir?" sorusuna karşılık "Şiddet sadece dayak değildir" hemen hepsinin ortak yanıtıydı. "Peki, neleri şiddetten sayabiliriz?" sorusuna verdikleri en dikkat çeken cevapları "kombiyi kırmak, eve kilitlemek, kredi kartı ekstresini takip et-

mek ve sorgulamak, kumanda fırlatmak, akşam evde sana hesabını soracağım bakış" vs. idi.

Kadınlar, evin parasal yönetiminin illa erkek tarafından yapılmayacağını, bunun ortaklaşa yapılması gerektiğinin farkındaydı, ancak "Ellimiz kolumuz bağlı, biz çalışmıyoruz ki..." diyorlardı. Ortak yaşamda dışarıda çalışan erkek kadar evin işlerini yapan kadının da söz sahibi olduğunu duymak ise onlara ayrı bir güç veriyordu.

HERKESİN SUSTUĞU KONU

Ulaştığımız 600 kadının da bir şeyler söylemesine, bu eğitime katkıda bulunmasına çok özen gösterdik. Kadınlar konuştuğumuz her konuda mutlaka kendilerinden örnekler verdiler; ancak bir konuda herkes sustu: Cinsel şiddet! Evlilik içi tecavüzün pek çoğunun canını acıtan bir mesele olduğu dalıp gitmelerinden o kadar belli ki...

"Eskiden biz bunları böyle bilmedik" diyen bir kadının sorgulaması İstanbul Sözleşmesini anlatmamızın zeminini oldu. "Bu sözleşme, devletlere 'Şiddeti ortadan kaldırmak için eşitsizliği ortadan kaldırman gerekir ve şiddet toplumsal dönüşümle çözülür, bunun için bütünlüklü, etkili bir sis-

tem kurman ve bu sistemi hızlı işletmen; toplumda farkındalığı arttırmayı, eğitimin her aşamasında yer vermen, medyada farkındalık yaratmayı ve somut eşitlik taleplerini karşılamam gerekiyor" diyor dedimizde kadınlar daha bir dile geliyordu.

BU GÖREVİ BİZE KİM VERDİ?

Nafaka hakkının boşanma aşamasındaki kadınlar için ne kadar önemli olduğunu zaten biliyorlardı. "Hem bizi eve hapsediyorlar, çalıştırmıyorlar, hem 'kadınlar çalışmıyor, adamları sömürüyorlar' diyorlar, bu nasıl iş o zaman!" diye isyan ediyorlardı...

"Kadınlık görevi diye bir söz dolaıyor, bu görevi size kim verdi? Evdeki temizlik, yemek, çocuk, yaşlı bakımı vs. tüm yükü niye kadınlar üstlenmek zorunda?" dedimizde "Ta başından böyle gelmiş" diyorlardı. "Evdeki çocuk ve yaşlı bakım işleri için devletin aslında çocuk ve yaşlı bakım evi açma yükümlülüğü var, böyle yerler olsa kadınlar daha rahat hayata karışmaz mı? Ama devlet bu yükümlülüğünü yerine getirmiyor, çünkü zaten kadınlar bunları 'annelik ve eşlik görevleri' adı altında ücretsiz yapıyor, bu da işlerine geliyor" dedimizde ise... "Evdeki işleri ses çıkar-

madan yapmamız erkeklerin de işine geliyor" diyordu bir başka kadın. Ve muhakkak içlerinden birisi son noktayı koyuyordu: Evde kocaya itaat, dışarda devlete itaat!

'BİZE DE HABER VERİN'

6284 sayılı şiddeti önleme yasasını pek çoğu "uzaklaştırma yasası" diye biliyordu. "Şiddete uğrayan kadın neler yapabilir?" sorusuna cevap aradığımızda, karakol, savcı hepsinin ortak cevabıydı. Alo 183'ün çalışmadığından şikayet ediyorlardı. Baro kadın komisyonları, Adli Yardım ise pek bildikleri başvuru mekanizmaları değildi. Sığınma evine gitme ya da saldırganın uzaklaştırılması hakkında biliyorlar ancak iletişim araçlarıyla rahatsız etmeme, silah teslimi, adres, kimlik ve yüz değişimi onları şaşırtıyordu. Nafaka ve velayetin bu yolla hızlıca çözüldüğünü öğrenmek onları rahatlatıyordu.

Tüm kadınların kaygısı bir yerde toplanıyordu: Saldırgan bu tedbirlere uymadığında ne olacak? "Zorlama hapsi var" dedimizde "Ayşe Tuba'nın eşi kaç kez uymamış kararlara, kimse hapse koymamış" diye öfkeleniyorlardı.

İşte bu noktada tüm bu anlattıklarımızın kadınların bugüne kadarki mücadelelerinin bir ürünü olduğunu ancak şimdi birer birer kadınların ellerinden alınmaya çalışıldığını, beraber direnerek haklarımızı daha ileriye taşıyabileceğimizi anlattık. Her türlü birliğin önemli olduğunu ve bunun çoğu zaman geri adım attığını veya kadınların duruşma salonlarında dayanışmasının ne kadar etkili olduğunu anlattığımızda "O zaman siz bize haber verin biz de gelelim" dediler. Buluşmaların sonunda çok sayıda kadın "Başka bir etkinlik olursa haber verirsiniz" diyerek telefon numaralarını verdi.

Bundan sonra Eskişehir'deki kadınlar meydanlarda haklarından vazgeçmeyeceklerini bağırırken etraflarına iyi baksınlar. Çünkü oralarda bir belde evinde tanıştığımız "Kızım okumam yazmam yok, şurada yazıyor telefonum ama siz yine de mesaj atın, torunuma okutup gelirim" diyen teyzeyi görebilirler.

Ben bu hayatta çok yol kat ettim!

Meryem KARALÖK
Adana

Meryem Karalök, uzun yıllardır şiddet gördüğü erkekten yıllarca boşanamadı. Duruşmalardan birinde ağır tahrik altında elindeki çantayı boşanmak istediği kişiye savurunca boşanmak istediği kişi “Erkeklik gururum kırıldı” diye şikayetçi oldu. Mahkeme çantayı “silah” saydı ve yaralama gerekçesiyle verdiği 150 günlük hapis cezasını 3 bin lira para cezasına çevirdi. “Bu adalatsızlık” diyerek para cezasını ödemeyen Meryem, cezaevine gönderildi. Arkadaşları para cezasını ödeyince çıktı. En son 25 Kasım’da Adana Kadın Platformunun düzenlediği eyleme çantasıyla katıldı Meryem. O, “hayatta çok yol kat ettim” diyen güçlü bir kadın. Hikayesini Ekmek ve Gül’le paylaştı.

Merhaba ben Meryem Karalök, İlkokulu ve ortaokulu dışarıdan bitirdim. Bir evlilik yaptım ayrıldım, sonra ikinci evliliğimi yaptım. İkinci evliliğim boyunca şiddet gördüm kolum kırıldı, yediğim dayaklar sonucunda bebeğimi düşürdüm, tecavüze uğradım. Eşimin önceki evliliğinden üç tane çocuğu vardı, üç de ben yaptım 6 tane çocuk oldu. Ben güçlü bir kadıyım, hem 6 tane çocuğa baktım hem çalıştım. 17 senelik evliliğimin sonunda bir ayrılık yaşadım. Şiddet gördüğüm için bir defasında ayrılmaya karar verdim, çocuklarımı aldım çıktım evden. Kendime bir ev kurdum, tehditle geri dönmek zorunda kaldım. Ama şiddet bitmedi; hakaret, küfür, şiddet aynen devam etti, 6 ay sonra yine ayrılmaya karar verdim.

İkinci kez çocuklarımı da alarak evi terk ettim, yine kendime bir ev tuttum. Hiç ev eşyası alamamıştım, 4 ay boyunca çocuklarımla sadece bir battaniyenin üzerinde yaşadık. Ayaklarımın üzerinde durmaya çalıştım, kimseden yardım almadım, almak istemedim. Tekrar boşanma davası açtım. Ayrıca bana yaptığı hakaret ve küfürler için onu şikâyet etmişim,

Boşanmak istediği kişi mahkemede onu tahrik edince çantasını fırlatmış, hakim çantayı “silah” sayıp Meryem’i hapse atmıştı. Meryem, çantasını ve hayatını Ekmek ve Gül’e anlattı.

onun için sürekli mahkemeye gidiyordum. Mahkemeye çıkarken adliyenin önünde, bana yine hakaret ettiği için ona çantamı fırlattım. Çantamı ona attım diye 3 bin lira para cezası aldım. Çantam silah sayıldı. Para cezasını yatıracak durumum yoktu, yatıramadım diye 5 ay hapis cezası verdiler. Bir gün hapis yattım, ben hapisanedeysen arkadaşlarım aralarında para toplayıp parayı yatırdılar. Para yatınca tahliye oldum.

Eşimden ayrıldıktan sonra bir iş kurmaya çalıştım ve ortak bir lokanta açtık. Ama eşimden ayrı olmam, dul olmam sebebiyle ortak iş yaptığım kişi tarafından tacize uğradım, onu reddettim ve hakkında suç durumunda bulundum. İş yeri kameralarında taciz görüntüleri olmasına rağmen polis gelip kamera kayıtlarına bile bakmadı. O dava ile ilgili de sürekli adliyeye gidip geldim. Bu gibi süreçlerde kolluk kuvvetleri kadınlara yardımcı olmuyor, erkeği koruyan bir tavırları var.

Her kadın aslında güçlü olmalı, ayaklarının üstünde durmalı, ne olursa olsun asla bir erkeğe boyun eğmemeli. Kadınlar kimseye boyun eğmesin, kendi kararlarını kendileri versin, kimseye bağlı kalmansınlar. Erkekler sürekli kadınların önünü kesiyor, “Sen onu yapamazsın, sen bunu yapamazsın” diye ben de evliliğimde bunu yaşadım. Eşim benim önümü çok kapattı, beni hep engelledi. Ama eşimden ayrıldıktan sonra okulu dışarıdan bitirdim, ehliyetimi aldım, arabamı aldım, hayatta bir sürü yol kat ettim. Hâlâ mahkeme süreçlerim devam ediyor. Aslında çok zorlu bir hayat yaşadım, ileride bir kitap yazıp tüm yaşadıklarımı anlatmak istiyorum.

Ona bakınca umut görüyorum

Merhaba, adım Seval. 23 yaşındayım. Liseyi birinci sınıfta bıraktım. O zamandan beri geçici işlerde çalışarak geçimimi sağladım. Bir gün bile sigortalı bir işe girmedim. Böyle çalışmanın güzel olduğunu düşünüyordum. Ben ama size bu hikayeyi değil, kız kardeşimin yaşadıkları üzerinden nasıl birlik olmayı, güçlü olmayı öğrendiğimi anlatacağım.

Üvey babam bana değil ama ona çok baskı uygulardı. Çevremizden kaynaklı kimse “türban tak” demedi ama sürekli kıyafetine bir baskı vardı. Annem bunun doğru olduğunu söyleyip duruyordu. Hayatı insanlara sürekli hesap vererek geçiyordu. Ben genelde erkek gibi giyinirdim fakat o makyaj yapmayı severdi ve gerçekten babamın göstermediği sevgiyi görmek istedi. İlk sevgilisi olduğunda galiba 14 yaşındaydı. O çocukla 17 yaşında evden kaçtı, yaklaşık 2 ay boyunca onu aradık. Her gün karakola gittik. En sonunda İzmir’de bulduk onu, almaya gittik. Karakola getirdiklerinde şikayetçi olmadı. “Çıkınca beni bulur, daha kötü şeyler yapar” diye düşünüyordum. O kişi hakkında çocuk kaçırmaktan kamu davası açıldı, hapse girdi. Kardeşim kötü durumdaydı. Birçok yerinde yara izleri vardı. Psikoloğa götürdük ve destek almaya çalıştık.

İki ay sonra kendine gelmeye başladığımda babam onu eve kilitlemeye başladı. Ben ne kadar yanında olmaya çalışsam da babamdan kaynaklı olamıyordum. Annem uzun zaman sonra “artık yeter” dedi. Üvey babama, bizim onun kızı olduğumuzu, kendisinin her şeyin üstesinden gelebileceğini söyledi. Çünkü kardeşim kafayı yemek üzereydi. Sonraki aşamaları daha kolay oldu, kardeşim onu kaçıran insanların neler yaptığını bizlere anlattı ve biz birlik olduk. 10 kişilik bir arkadaş grubumuz vardı, içlerinden bir arkadaşımız bize bir kedi getirdi. “Bundan sonra birlikte yürüelim” dedi. Kardeşimin gündüz bile geçmekten korktuğu yerlerden 4 kadın birbirimizden güç alarak geçmeye başladık.

Aradan zaman geçtikçe hayatın anlamını aramaya başladı, kendisi gibi gençleri bulup okumaya teşvik etti. Anneme bir erkeğin gücüne ihtiyacı olmadığını anlatmaya bile başlamıştı. Kardeşim derslerine asılıp üniversiteye hazırlanıyor. Psikoloji okumak istiyor. Birçok lise öğrencisine ders veriyor şimdi. Hayata tutunmanın elinizden tutanlar olunca kolay olacağını söylüyor ve kimsenin baskısından kurtulmanın zor olmadığını düşünüyor.

Ona bakınca umut görüyorum, hayatını kurtarmanın mümkün olduğu binlerce çocuğun umudunu... Yaşadıkları o daha küçük bir çocukken gelmişti başına ve birlik olunca nelerin mümkün olduğunu gösteriyor yaşadıkları. Birlik olursak güneş bizim için doğacak. Birlik olmadığımızda kim bilir hangi pencerenin arkasında yarın başımıza neler geleceğinin korkusuyla yaşamaya devam edeceğiz.

'Bu kadını ben yarattım, baştan tırnağa mücadeleye!'

Bu hayatta kendi ayaklarının üstünde durmakla övünen bir kadın Jale. Yoksulluk çekmiş, boşanması engellenmiş ama kimseye eyvallah etmemiş. Kendini mücadeleye var eden bir kadının hikayesi bu...

Nevruz MERSİN
Esenyalı / İSTANBUL

Jale, Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği gönüllülerinden. Kendinden emin, genç, enerjik ve zincirlerini kırmış iki çocuk annesi bir kadın. Dernek etkinliklerindeki radikal çıkışları ve olaylara karşı yaklaşımıyla dikkat çekiyor. "Asla mücadeleden vazgeçmemeli" cümlesi onun alamet-i farikası. Sürekli bu cümleyi kuruyor olmasının bir nedeni var elbette... Çünkü o hep öyle yapmış!

AİLEDEN KAÇIŞ İÇİN EVLİLİK

Bingöllü bir ailenin üç çocuğundan biri Jale. 10 yaşındayken annesini kaybedince babası teyzesiyle evlenmiş. Feodal baskıların kol gezdiği aile ilişkisinde zor şartlarda dahi olsa eğitimini bırakmamış. Lisede notlarının kötü geldiği bir dönem bunu ailesine açıklayamayınca canına kıymak istediğini, intihar girişimini fark eden ailesinin 'Hayatında biri mi var' diyerek üstüne dayak attığını anlatıyor. "Üniversiteyi kazandıktan sonra çıkabildim Bingöl'den" diyor. Erzincan'da üniversiteye yerleşen Jale "O baskı ortamına tekrar dönmek için karşıma çıkan ilk kişiyle 6 ay içerisinde tanışıp evlendim. Geri dönmek için başka yol yok gibi gelmişti" diye anlatıyor 20 yaşında yaptığı evliliğini.

BEBEK BEŞİKTE, JALE İŞTE

"Zor günlerim yeni başlamış asıl" diyor. Eşinin ailesiyle beraber yaşayan Jale şöyle anlatıyor o günleri: "Kendime ait bir alanım yoktu, bütün gün ev işleri, misafir ve hizmet, bir de kayınpeder baskısı vardı üzerimde. Eşim çalışmıyor, evin her yerinden icra kâğıtları çıkıyor,

alacaklılar her gün geliyordu kapıya. Bir yandan da daha evliliğimin ilk ayında 'çocuğun olmuyor' baskıları başladı. Dayanamayıp üçüncü ayımda hamile kaldım. Eşim borç batağına öyle bir saplanmıştı ki hapis cezası alacağını öğrendikten sonra hemen bir iş bulup hamile halimle başladım çalışmaya. Gece yaralarına kadar marketlerde çalışıyor, kazandığının bir kuruşuna dokunmadan ellerine sayıyordum. Doğumdan sonra da bebeği beşikte bırakıp başladım iş aramaya."

Jale, işyerinde uğradığı haksızlıkları hiç unutmuyor: "Maaş hesabıma yattıktan sonra yarısını geri getirip teslim etmem gerektiğine inandırdılar beni. Bu şekilde altı ay kadar usulsüzlükle çalıştırdılar. İşyeri tarafından dolandırıldığımı çok sonradan anladım tabi ama o sırada düşüncecek durumum yoktu, çalışmam gerekiyordu, bir süre sonra da bırakmak zorunda kaldım. Ekonomik sıkıntılardan kaynaklı yeni bir iş arayışına başladım ve eşimle aynı şirkette başladık çalışmaya."

BUNDAN ÂLÂ ŞİDDET Mİ OLUR?

Kendi evine çıkan Jale dur durak bilmeden çalıştığını, sürekli maaşına icra geldiğini, elektriğinin suyunun kapatıldığını, tüpünün borç yüzünden evdeki yarım tüpü dahi geri götürdüğünü anlatıyor hızlıca. 6 yıllık evliliğindeki sıkıntılar artık canına tak eden Jale boşanma kararı alıyor. Fakat bu sefer "aile" gösteriyor kendini. "Boşanacağım, her gün alacaklılar önümü kesiyor, diye yanına gittiğim ailem bana 'Seni dövmüyor, şiddet yok, hakaret yok, içkisi-kumarı yok, bu sebepten boşanır mı insan?' dedi. Kendi kendime bu şiddet değilse nedir. Her gün dayak mı yemem gerekiyor

bu eziyetten kurtulabilmem için."

Boşanmaya karar verdiği dönem ikinci çocuğuna hamile olduğunu öğreniyor Jale. "9 haftalıkken fark etmeme yani yasal sınırlar içinde olmasına rağmen kürtaj yaptıramadım devlet hastanesinde, karın tokluğuna çalışırken özel hastaneye de verecek para da bulamıyordum. Mutsuzluğumun ve zorluklarımın bağlayıcısı olacak bu çocuğu istemememe rağmen doğurdum." Boşanmayı ertelemiş.

MÜCADELENİN KAZANIMLARI JALE'NİN HAYATINI DEĞİŞTİRDİ

Çocukları küçük olduğu için çalışmıyor, eşinin aldığı ücret ise ancak kirayı karşılıyormuş. Bir gün komşusunun çocuklarıyla beraber işe gidip geldiğini görmüş ve sormuş; "Nasıl oluyor bu?" "İşyerinin kreşi var." Bu cevap hayatını değiştirmiş Jale'nin: "Çağrı merkezinde çalışan kadınlar sendikal bir beraberlik içerisine girerek iş yerine kreş haklarını dayatmış ve kazanmışlar. Kendi mücadeleleriyle kreşi açtırmışlar, koşulları kendi lehine çevirmişler. Bu kazanılmış hak benim de hayatımı kurtardı ve iki çocuğumla başladım gönül rahatlığıyla çalışmaya."

Bu işi bulunca artık ayakları üzerinde tek başına rahatça durabileceğini hissetmiş ve boşanma sürecini hızlandırıp sonuçlandırmış. "Boşandığım adam ilk yıl mahalleme kadar gelip 'Bu kadın kötü, yoldan çıkmış' dedi." Sonra bir de mahalle baskısı... "Sonra çıkmadı karşıma bir daha. Tabii çocukların nafakası da onunla beraber kayıplara karıştı. Ben de bir yandan geçinmeye çalışırken bir yandan da geçmişten gelen borçları ödemeye çalışıyordum. Kira, ev giderleri derken cebime eklemek olacak para

kalmıyor, şirketin verdiği yemek kartıyla alışveriş yapıyor, çocukların karnını da kreşte doyuruyordum." O zor günlerde sosyal hizmetlere başvurmuş. "Sigortan var, üniversite mezunusun, ihtiyacın yok" diyerek göndermişler Jale'yi.

TAM 'YENİ BİR SAYFA' DERKEN...

Maaş düzeltilmesi olmadığı için o işten ayrılıp havaalanında işe başlamış Jale. Bu sürede hayatına yeni biri girmiş ve bu kez "emin olduktan sonra" evlenmiş onunla. "Tam her şey yoluna giriyor derken bu sefer de devlet politikası kurbanı oldum" diye anlatıyor yaşadıklarını: "Üçüncü havaalanına göndereceklerdi bizi. Fakat orası açılmadan önce bir süre Yeşilköy'de çalışmamız gerektiğini söylediler. Yol uzak ve iş zor olmasına rağmen kabul ettim. Havaalanı açıldı fakat hiç beklemediğimiz bir durumla karşılaştık. 6 ay deneme sürecinde işten çıkartılmazsak sürekli işe alınacağımız söylendi. Gel gör ki ben dâhil hemen herkesi beş ayın sonunda hiçbir hak sahibi olmadan işten çıkarttılar."

İşsiz kaldığı sürede çevresindeki bir kadına destek aramak üzere başvurduğu Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği ne yolu düştüğünden beri "Ben de burada olmalıyım" diyerek çalışmalarına katıldı: "Ben kendi hayatımı kimseden destek görmeden düzelttim ama sizinle ya da herhangi bir kadın dayanışma derneği ile önceden tanışsaydım bu kadar yıpranmayacaktım. Burada insanlara el uzatmak için, dayanışma için, birbirlerine yalnız olmadığını hissettirmek için varsınız ve ben de yalnız olmadığımı bilerek, aynı zamanda bir başkasına yalnız olmadığımı hissettirmek için burada olacağım. Bu ülkede kim bilir ne Jaleler var..."

Hazırlayan: Berivan BALKAY

'Kadınlar! Hayatta kalanlar ve sesi duyulmayanlar için savaşın'

Dünyanın dört bir yanında onbinlerce kadın, kadına yönelik şiddete karşı sokaklardaydı. Tacize, tecavüze ve istismara maruz kalan kadınlar ve çocuklar, işyerinde sömürüye karşı mücadele ağları ören kadınlar... Caddelerde, sokaklarda, buldukları her yerde seslerini bu yıl da yükselttiler. Her ne kadar farklı coğrafyalarda olsalar da talepler aynıydı: Şiddetin son bulduğu eşit ve özgür bir dünya!

SUDAN

KADINLAR YASALARIN DEĞİŞMESİNİ İSTİYOR

ÖNCEKİ yıllardan farklı olarak, Sudan bu yıl ilk kez uluslararası sivil toplum kuruluşlarının her yıl 25 Kasım'dan başlayarak 10 Aralık İnsan Hakları Gününe kadar yürüttüğü 'Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı 16 Günlük Aktivizm' kampanyasına katıldı. Geçtiğimiz aylarda Ömer El Beşir'i deviren ayaklanmalara 'Kadının yeri devrimdir' sloganıyla katılan kadınlar Sudan'da ağır işkencelerle cezalandırılıyor, bu yüzden öncelikle yasaların değişmesini talep ediyor. Kırbaç cezası gibi cezaların kaldırılması bu taleplerin başında yer alıyor. Kadınların özgürlüğünü kısıtlayan mevcut yasa ve mevzuatı gözden geçirmek ya da yürürlükten kaldırmak, kadınların temel yasal ve politik haklarını güvence altına almak ve onlara güvenli bir yaşam sağlamak gibi başlıkların tartışılacağı sözü veren Çalışma ve Sosyal Gelişme Bakanı Lena El-Sheikh kadına yönelik kısıtlama ve şiddetin her yönüyle mücadele edileceğini ifade etti.

ARJANTİN

ORTAK MÜCADELE ÇAĞRISI

ARJANTİNLİ kadınlar, "Hayatta kalanlar ve duyulmamış olanların sesleri için savaşın!" diyerek tüm kadınlara, cinsel şiddete, tecavüze, istismara, sömürüye ve kadın cinayetlerine karşı mücadelenin bir parçası olma çağrısı yaptılar. Bu yılki eylemlerde öne çıkan talep yine kürtajın yasallaşması oldu.

Ülkenin başkentinde, '#25N' hareketi, kadına yönelik şiddetin ana teması olarak ele alındı. 'Ni Una Menos' hareketinin çağrısı ve Koordinadora Feminista 8M hareketinin katılımıyla "Cinsel şiddet politik şiddettir" şiarı altında bir araya gelen kadınlar, Kongre bölümünde taleplerini dile getirdi, adalet çağrılarını yeniledi.

HÂLÂ KELEBEKLER'İN RÜZGARINI ESİYOR

LATİN Amerika'da en yüksek kadın cinayeti oranına sahip ülkelerden biri Dominik Cumhuriyeti. Son 4 yılda 300'den fazla kadının aile içi şiddet sonucunda öldürüldüğü ülkede, 2019 yılının Kasım ayında 16 gün içinde 8 kadın cinayeti yaşandı. 25 Kasım günü, yeşil ve turuncu giyen Dominikli kadınlar, başkent Santo Domingo'da, 1960'ta Trujillo diktatörlüğü tarafından öldürülen Mirabel Kardeşlere atıfla düzenledikleri 'Kelebeklerin Yürüyüşü' ile kadın cinayetlerini protesto etti. Dominikli kadınlar da Fransadaki kadınlar gibi aile içi şiddete karşı mücadelenin yükseltilmesi ve önlenmesi talebiyle sokaklardaydı.

DOMİNİK

FRANSA

ÖLDÜRÜLEN KIZ KARDEŞLERİNİ UNUTMADILAR

FRANSA, ilerici bir üne sahip olmasına rağmen, Avrupadaki en yüksek aile içi şiddet oranına sahip ülke. Bu yıl 130'dan fazla kadın aile içi şiddet nedeniyle hayatını kaybetti. Bu nedenle Fransada kadınlar, 25 Kasım'da, özellikle aile içi şiddete karşı sokaklardaydı ve ölen kadınların isimlerini taşıyan pankartlarla sessiz yürüyüş yaptılar.

KOLOMBİYA

ŞİDDETE KARŞI EŞİTLİK İÇİN

BÜYÜK bir siyasi ayaklanma yaşayan bir başka ülke olan Kolombiya'da, her yaşta kadınlar zaten bir süredir eylem yapan öğrencileri desteklemek için balkonlarından tencere ve tavalarla sesli protesto gösterileri yapıyordu. Kadınlar her 16 saatte 1 kadının öldürüldüğünü hatırlatmak ve aynı zamanda insan hakları savunucularının öldürülmesini kınamak adına yeşil mendiller ve ışıklarla protesto yürüyüşleri yaptı. Binlerce kadın, okulda ve işte cinsel tacize ve aynı zamanda ücret eşitsizliğine karşı gösteriler yapmak için bir araya geldi.

CİNAYETLERE VE TECAVÜZLERE KARŞI

MEKSİKA

MEKSİKA'da kadınlar, hükümetin şiddete karşısında önlemsizliğini ve başarısızlığını protesto etmek için sokağa çıktılar. Mexico City'de buluşan kadınlar ülkelerindeki kadın cinayeti ve tecavüz oranlarına dikkat çekti. Kadınlar, "Kaç kişinin daha ölmesi gerekiyor?" yazılı pankartlar taşıdılar.

54'ümde kazandığım hayatımı şimdi nakış gibi işliyorum

Cennet ARALIOĞLU
Ankara

Sekiz çocuklu bir ailenin ilk çocuğuydum. Bizim oralarda, ilkokulu bitiren her kız çocuğu gibi 14 yaşında nişanlandım. Ben 15, o ise 19 yaşında, aile rızasıyla resmi nikâh ile evlendirildik.

Annem de 13 yaşında, iki kayınavalide, elti ve görümcelerin olduğu kalabalık bir ailenin oğlu ile evlendirilmişti. Kavganın eksik olmadığı bir evde, korkular içinde bir yaşam süren annem, "Karışanı olmaz" diyerek evlendirdi beni. İtiraz edecek yaşta değildim. O yaşta başka bir seçeneğim var mıydı? Onu da bilmiyordum.

Eşim ve onun üvey annesiyle yeni hayatıma alışmaya çalışıyordum ki evliliğimin 29. gününde ilk dayağımı yedim. Akşamüstü sohbet ederken eşimin askerlik meselesi açıldı, kayınavalidem birden ağlamaya başladı. Eşim geldi, "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Cevap alamayınca, "Sen mi bir şey yaptın?" diye bana vurmaya başladı. Ağzım, burnum kanlar içinde kalana kadar dövdü. Sonunda kayınavalidem "Onun bir suçu yok, sen askere gidersen bizim halimizin ne olacağını düşündüm, ağladım" dedi. Eşim şaşkındı, bana dönerek "Yüzünü yıka, giyin, sinemaya gidiyoruz" dedi. Attığı dayağı telafi etmeye çalıştı. Hayallerim yıkılmış ve çok korkmuştum. Evlilik bu muydu? Hep böyle mi olacaktı? Sonra her söylediğini itirazsız yapmaya çalışsam da havadan sudan sebeplerle dayak atmaya sürdürdü. Annem babam duyarsa üzülmürler diye,

utancımın kimseye bahsetmiyordum. Ne yapacağımı bilemiyor, moraran yerlerimi "Kapıya, pencereye çarptım" diyerek kapatmaya çalışıyordum. Böyle öğretilmişti ve acımı sessizce içimde yaşıyordum.

Bunca dayağa rağmen, ayrılmayı hiç aklıma getirmediğim. Onu anlamaya çalışıyordum. Şimdiye kadar sevgi görmemiş, hor görülmüş, hep itilip kakılmıştı. Askere gidince olgunlaşacağını umuyordum. Askerliği bitti fakat bir değişiklik olmadı, aynı sinirli hali devam ediyordu. İlk çocuğumuz doğdu, çocuğun ağlamasına dayanamıyordum, "Sustur onu, yoksa boğacağım" diyordu. Çok korkuyordum, o duymasın diye köşe bucak kaçırıyordum. Kızım iki yaşındayken bir de oğlum oldu. Ben 19, o ise 23 yaşındaydı. Çalışkan ve hırslı biriydi. Kendi işini açmıştı. Ekonomik durumumuz oldukça iyiydi. Dayaklar ise devam ediyordu.

NEREYE GİDECEKTİM?

İşini daha da büyütmişti ki ekonomik kriz başladı, borçları arttı. Borçları arttıkça öfkesi arttı, havadan sudan sebepler yetiyordu dayak atmasına, çocuklar da bu dayaklardan nasibini alıyordu. Dövüyor, ağzlarını burunlarını kırıyor, sonrasında ise onları hediyelere boğuyordu.

Bir gün, komşu ile turşu yapıyordum. Eve elinde büyük bir rakı şişesi ve yanında misafir ile geldi. Sofralarını hazırladım, ara sıra ihtiyaçlarını soruyor işime devam ediyordum. Çocukların ikisi de uyumuştum. Rakıları bitince, o zamanlar 10 yaşlarındaki kızımı uyandırarak apartmanın alt katındaki bakkala rakı

almaya gönderdi. Bakkal kapanmıştı. Çocuğa "Git, bakkalı uyandır, rakıyı al gel" dedi. "Bu saatte çocuğu gönderme" diye itiraz edince birden kafamı duvarlara vurmaya, saçımın tutup sürüklemeye başladı. Bir ara elinden kurtulup kaçabildim, apartmanın arkasına saklandım. Komşuların kapılarına dayanıp, tekmelemeye başladı, polis çağırarak zorunda kaldılar, gözaltına alındı. Ben kafam, gözüm şişmiş bir durumda, gece yarısı başka bir yol olduğunu bilmediğimden, evimin yolunu tuttum tekrar.

Polisler halimi gördüler, ifademi aldılar, "Bir gece tutun, siniri yatışsın, sonra bırakın" dedim, ama şikâyetçi olamadım. Canım acıyordu fakat üç çocuk ile nereye gidecektim, nasıl yaşam sürecektim? Ertesi gün salıverildi. Beni bir daha dövmedi ama bu sefer de çocuklarım her gün babalarının öfkelerinden kaçacak delik arıyorlardı. Benim için bu, daha büyük bir acıydı.

'YETER ARTIK' DEDİĞİMDE 54 OLMUŞTUM

Oğlum askere gidene, büyük kızım

evlenene kadar baba dayağına maruz kaldı. İşleri her geçen gün kötüye gidiyordu, borcu arttıkça siniri artıyordu. Ev elden gitti, eşyalar gitti, kendisi cezaevine girince ben de küçük kızım ile birlikte büyük kızımın yanına sığındım. Bir yıla yakın onların yanında kaldım. Yaşlı, hasta bakımı, dikiş ve oğlumun desteği ile toparlanmaya başladım. Eşim ise cezaevinden çıktıktan sonra bu sefer de tefecilere bulaştı. Bıçak kemiğe dayandı ve "Yeter artık" deme gücünü, 54 yaşındayken kendimde buldum. Onun, benim ve çocuklarımın başına musallat olacağı ihtimali o zamana kadar ayrılık kararımın önüne geçmişti. "Tamam, artık bitti" dedikten iki ay sonra kapıma dayandı. Komşuların ve polisin müdahalesi ile evden uzaklaştırıldı.

HAYALLERİMİ NAKIŞLARA İŞLİYORUM

15 yaşından itibaren "Geçecek" diye bekledim, geçmedi. 60 yaşına yaklaştım, hâlâ hiçbir gelirim yok, evimin geçimini dikiş nakış yaparak sağlamaya çalışıyorum. Nakışlara işliyorum hayallerimi. Kin beslemiyorum, sadece üzülmüyorum, geçen bunca acı, öfke dolu günlere, bizlere yaşattıklarına, kaçırdıklarımıza... "Yaşadıklarımızı çocuklarımız yaşamasın" diye verilen kararlar, bizi daha beter bir yaşama mahkûm bırakıyor. Geçen bir ömre üzülmekten çok, yaraları sarmaya çalışmak, her şeye rağmen ayakları üzerinde durmak, kötü günleri geride bırakmaktan başka seçeneğimiz yok.

Maltepe'de şiddete karşı büyüyen kadın dayanışması

Gülsuyu Mahallesi'nde bundan bir ay önce bir kadın arkadaşımız, bir akrabasının hem fiziksel hem de cinsel saldırısına uğradı. Olay gecesi komşuları kadının çığlığını duyup yardımına koşmuş. Biz de Gülsuyu Gülsuyu Kadın Dayanışma Derneği'nden iki kişi, şiddete uğrayan arkadaşımızla dayanışma için bir avukatla birlikte yanına gittik. Ailesi, akrabaları, komşuları herkes ona destek olmak için hastanedeydi. Hastane süreci uzun sürdü, fiziksel tedaviden sonra psikolojik tedavi başladı.

Sonra bu saldırıyı gerçekleştiren kişinin daha önce de iki çocuğa cinsel saldırıda bulunduğunu öğrendik. 25 Kasım sürecinde gerçekleşen bu olayla ilgili ne yapabiliriz diye dernekte ka-

dınlarla toplantı yaptık. Mahallemizde bir yürüyüş ve basın açıklaması yaptık, bunun için de ev ev dolaşarak çağrı yaptık kadınlara. Çaldığımız her kapıda kadınların öfkeli sözlerini dinle-

dik: "Artık kime güveneceğimizi şaşırdık... Çocuklar da çok tedirgin... Devlet artık buna bir el atsın ve en ağır cezaları versin böyle insanlara... İki takım elbise giyip kravat takınca iyi hal indirir-

mi uyguluyorlar. Böyle olmamalı!.."

Yürüyüşe başladığımızda hem çok kalabalıktık hem de çok öfkeli. Kadınlar olarak tüm biriktirdiklerimizi haykırarak, susmamak için bir araya gelmiştik. Yürüyüş devam ederken daha da çoğaldık. "Kadınlar yan yana olunca ne kadar güçlü oluyor"un bir örneğini tekrar yaşamıştık. Bu dayanışma cinsel saldırıya maruz kalan kadın arkadaşları da güçlendirmiş, yalnız olmadığını hissettirmişti.

Biliyoruz ki bu olay ne ilk ne de sondu. Fakat tekrar sesleniyoruz; yetkililer görevlerini yerine getirsin, 6284 sayılı yasa gereken şekilde uygulansın ve haklarımıza yapılan saldırılar son bulsun!

Gülten DOKUYAN
Maltepe / İSTANBUL

Ayşe sen de koş!

Zeliha DEMİRCİ
İstanbul

Bütün çocukluk ve gençlik yıllarınızı gözünüzün önünden bir geçirin; okula başladığınız ilk günden son güne kadar mesela. Belki de hâlâ o yıllardasınız ya da çalışmaya başladınız. Yine de bahsedeceklerimiz

Kadınlar bir araya gelmeli, birbirine destek olmalı, haklarını gasp edecek yasal düzenlemelere karşı çıkmalı.

Nafaka hakkının gaspına karşı SÖZÜMÜZ VAR!

Yasemin ÖZTÜRK / Eren AKTAŞ
Ankara

Eşinden ayrılan ve bu nedenle yoksulluğa düşen kadınların yoksulluk nafakasının kaldırılması veya sınırlandırılması gündemde. Tasarının İkinci Yargı Paketi içinde yakında Meclis gündemine geleceği açıklandı. Biz de Sincan Oğuzlar Mahallesi'nde yaşayan kadınlarla bu düzenlemeyi konuştuk.

Nurdan, üç çocuklu bir ev kadını. Ona göre boşanma sürecinde devlet kadına ve evlilikten olan çocuğa karşı üzerine düşenleri yerine getirmediği gibi, sadaka gibi bağlanan nafaka hakkını da elinden alarak kadını açlığa ve köleliğe mahkûm ediyor. Kadınların boşanmayı hesaplayarak evlilik yapmadıklarını, ama boşanmak istediklerinde birilerine muhtaç olmayı da istemediklerini belirten Nurdan, "Nafakayı artırıp kadını güçlendirmek gerekirken, Türkiye'de boşanan kadın ailesine, kocasına muhtaç hale getiriliyor. Okuyoruz, yaşıyoruz, ailemizden biliyoruz, görüyoruz. Kadınların çoğu şiddet gördüğü için eşinden boşanmak istiyor, devlet arkasında durmuyor. Sığınacağı bir yer de yok. İşte kadın cinayetleri bu nedenle artıyor. Sosyal devlet anlayışı olsa kadın hemen koruma altına alınır; maddi, manevi, psikolojik, eğitim anlamında her türlü destek verilir. Boşanan kadın çocuklarıyla birlikte hayata hazırlanır" diyor. Nuran, kadınların eskisinden daha bilinçli olduğunu da ekliyor.

ZATEN SADAKA GİBİ

Eşi güvenlik görevlisi olarak çalışan Elif ise çocuk bakıcılığı yapıyor. "Zaten sadaka gibi, nafakayı artırmaları lazım tersine" diyor. O da bu düzenlemenin

kadınların boşanmasını zorlaştıracığı düşüncesinde: "Kadın ayrılmayı düşünüyorsa mutsuzdur, şiddet görüyordur, bıçak kemiğe dayanmıştır. Kadın, hele de çocuğu varsa, çalışamayacak. Peki, o çocuğa nasıl bakacak? Erkeklerin çoğu, bağlanan nafakayı ödemiyor. Devletin de desteği yok..."

Nafaka hakkının kısıtlanmasının kadına şiddeti artıracığını ifade eden Elif, "Eskiden kadınlar şiddet görse de söylemiyordu, utanıyordu. Şimdi kadınlar birbirinden göre göre konuşmaya başladılar. Erkeklerle verilen cezalar çok olacak ki, caydırıcı olsun. Şiddet gören kadın, karakola gittiği zaman eşinin gözetimine almasına gerekirken, 'Kocandır, evine dön' diyor, polis. Arkadaşım yıllardır ayrılmıyor. Kadını aldatmış adam, aldattığı kadından çocukları var. Adamın adresini bulamadığı için kadın boşanmıyor. Adam boşanmak istemiyor. Neymiş? Karısı başkasıyla evlenirmiş. Mantığa bakar mısın? Kadının hayatını mahvediyor" diye anlatıyor.

BİRLİKTE MÜCADELEDEN BAŞKA YOL YOK

Nermin, iki yıl önce boşanma davası açmış, mahkemesi hala devam ediyor. "Hâkim bizi boşamamakta kararlı görünüyor. Bir yıl daha dava devam ederse 3 yıldır bir araya gelmediğimiz için zaten boşanmış olacağız. İstanbul Sözleşmesi'ne imza atılmış ama kadınlar şiddet görüyor, öldürülüyor. En demokratik yasalar, sözleşmeler bile olsa uygulanmadıktan sonra bir anlamı yok" diyen Nermin, şu çağrısı yapıyor: "Kadınlar bir araya gelmeli, birbirine destek olmalı, haklarını gasp edecek yasal düzenlemelere karşı çıkmalı. Birlikte mücadele, başka yol yok."

size uzak ya da yabancı gelmeyecektir.

Öğle aralarında, okul çıkışlarında, hatta kısacık teneffüslerde bile oğlanların sürekli bir şeylerin peşinden koşuşturduğunu hatırlayın. Bu bazen bir top, bazen üzerine basılarak ezilmiş bir kola kutusu, bazense bir pet şişe. O an topa dönüşebilecek ne bulabilirlerse... Liseyle birlikte çeşitlenen bu aktivitelere basketbol ve voleybol da eklenmiş olurdu. Okul dışında bir araya gelerek mahallede oynanan futbollar, eğer imkân varsa saatlik kiralanmış halı sahalarda, hafta sonları sahillerde, parklarda oynanan basketbollar... Üstelik tüm bunlar erkekler iş hayatına başladığında da bitmiyor. Mesai bitiminde veya izin günlerinde erkekler ailelerinden arta kalan vakitlerde arkadaşlarıyla düzenli olarak toplanıp 'halı saha' yapabiliyorlar. Öyle ki, bu halı saha takımları sadece genç erkeklerden oluşmuyor. Peki, aynı durum neden kızlar veya kadınlar için sadece bir istisna oluyor? Erkekler, çocukluklarından itibaren her anlarında egzersiz yapmaya, bir araya gelmeye ve oyun kurmaya bu kadar motive iken aynı motivasyonu kızlar veya kadınlar neden bulamıyor?

NE ÇOK ENGEL VAR

Bir öğle arasında okul bahçesini hatırlamaya çalışın veya çocukluğunuzda kalabalık bir sokakta oyun oynadığınızı. Oğlanları ve kızları nasıl canlandırırıyorsunuz gözünüzde? Kızlar kol kola gezinerek ya da bir köşede oturarak sohbet ediyor, oğlanlar ise koşuşturuyor ya da top oynuyor değil mi? Hayatımız boyunca şahit olduğumuz bu tablonun birçok farklı sebebi var. Temel sebebi ise ataerkil toplum yapımız oluşturuyor.

Erkek futbolunun geçmişten günümüze en popüler spor dalı olduğunu kimse inkâr etmez sanıyorum. Diğer spor müsabakaları gibi izlemek için özel çaba sarf etmemiz gerekmez; hatta çoğu maça ulusal kanallarda denk gelmek mümkün. Bu derece popüler bir sporun erkeklerle büyük bir referans olması kaçınılmaz.

Kızlar için istisnalar var elbette ama yinede 5-10 kızın kendiliğinden toplaşıp sokakta maç yaptığını görebilmek bu koşullarda çok zor olacaktır. Maçlarda yoğun şekilde duyduğumuz cinsiyetçi küfürlerin de etkisi yok değil tabii. Müsabakaların kına ve gerdek gecesine benzetilmesinin, gelinlik giydirilmiş maskotlar yapılmasının, kazanmanın tecavüze benzetilmesinin ve daha bir sürü şeyin de etkisi yok değil.

İşin bir diğer boyutunu da toplumsal normlarımız oluşturuyor. Kızların erkekler kadar özgür olmaması nedeniyle onlar rahatça sokağa çıkamaması, çoğu kadının spor salonlarına ve hatta sahile koşu yapmaya gitmek için partnerlerinden izin almak zorunda olmaları, kadınların ev işi ve çocuk bakımı gibi görünmeyen işlerden sorumlu olmaları ve bu nedenle erkeklerle göre daha az boş vakitlerinin olması, boş vakitleri olsa bile bunları eşlerinden ya da çocuklarından ayrı geçirmemeleri, dar ve açık kıyafetler giymekte sorun yaşamaları, büyük ve aşırı hareketlerin kızlara yakıştırılması ve 'hanım hanımcık, oturaklı' olmalarının beklenmesi, koşmanın ve zıplamanın ayıplanması, erken yaşta evlendirilmeleri ve sayılması mümkün olmayan daha birçok sebep...

İSTİSNALAR KAİDEYİ BOZACAK!

Bingöl'de tüm bu engellerin arasından sıyrılıp istisna olarak futbol oynayan kızların haber olduğu videoyu hatırlayanlarınız olacaktır. Antrenman yaptıkları sahanın cuma namazı kıldıkları caminin karşısında olmasını ahlaksızca bulan cemaatin tepkilerinin olduğu bir video twitter'da hızla yayılmış ve çok fazla tepki almıştı. Bunun üzerine açıklama yapan Diyarbakır Barosu, kızları hedef gösteren vatandaşlar hakkında suç duyurusunda bulunulacağını belirtti. Sonuç ne oldu bilinmez. Yine de istisna olanların zamanla ve çabayla kaideyi bozacağına inanıyorum.

Susmadım, gücümü dayanışmadan aldım

Ben 1979'da Adana'da kalabalık bir ailede doğup büyüdüm. Zaman zaman zorluklar yaşarken zorlukları atlama için el ele vermemiz benim için hep güven kaynağı olmuştur. Annem evimizin direğidir.

Annem o yumruk kadar yüreğine sabrı, şefkati, evlat sevgisini, fedakarlığı, zor şartlarda pes etmemeyi, direnmeyi sığdıran çok güçlü bir kadındır.

İki kızım, bir oğlum var. Büyük kızım 13, oğlum 10 ve küçük kızım 6 yaşındalar. Her çalışan anne gibi arkamda bırakarak işime gidiyordum. Emanet ettiğim insanlar çocuklarımın en yakınlarıydı. İki katlı evin ilk katında eşimin anne babası, ikinci katta biz oturuyorduk. Görümcem yaşamış oldukları maddi sıkıntılar nedeni ile üst kattaki daireye yerleşti.

Ne garip, o an her şeyin daha iyi olacağını düşündüm. Görümcemin çocukları çocuklarımla kardeş gibilerdi. Oğlu 13, kızı 9 yaşlarındaydı. Çocuklarım küçük, ikinci bir göz daha olur dedim.

ÇOCUĞUMU KORKU İLE DİNLEDİM

2013'ün 27 Kasım'ında kızım doğdu. O 4.5 yaşındayken görümcemin oğlu 17 yaşına geldi. Lise eğitimini tamamlamak üzere başka bir ilçede yaşayan küçük görümcemin yanına yerleşmişti. Bu yıl son senesiydi. Her yıl hafta sonları ve tüm ara tatillerini Adana'da ailesinin yanında geçirir. Bizi görmeden dönmezdi. Ta ki kızımın yaptıklarını duyana dek.

Oğlum sağlamıştı kızımın açılımasını. "Suçlarını bilmiyorsunuz" dedi. Kendi kendime "ne suç olabilir ki" diye düşündüm. Yanıma çağırdım, geldi, sordum. Utandı, söylemek istemedi, hareketleri beni tedirgin etmeye

Kızı, eşinin yeğeni tarafından istismara uğrayan G.D., eşi ve eşinin ailesi olayın üstünü örtmek istemesine rağmen susmadı. Bu gücü nasıl bulduğunu, dayanışmanın önemini işte bu mektupla anlatıyor:

başlamıştı. Gerildim... Sakin kalmam ve çocuğu korkutmamam gerektiğini düşündüm. Büyük kızımın da çabası ile kulağıma söylemeye ikna oldu. Kızım olayı anlatırken benim kalbim yerinden çıkacak gibiydi. Kızımı korkutmamak adına sakın sakın sorular soruyordum. Nasıl oldu? Nerede oldu? Bunun arkasına çocuk "daha bitmedi" dedi. Ben mahvoldum. O an ağzımdan istem dışı ses çıktı: "Allah'ım ne olabilir ki daha!" diye. Anlattı...

O an küçük kızımı tatmin edici sözler ile kapattım olayı. Yarım saat sonra eşim geldi. Babasına kendi anlatmak istedi kızım. Eşim şoklardaydı. Tıpkı benim gibi, ne diyeceğini bilemedi. Kafamız karıştı. Ne yapmamız gerektiği konusunda bir fikrimiz yoktu.

EŞİMİN AİLESİ BİZİM YANIMIZDA DURMADI

Eşimin ailesi olayı duydu. Beni gördüklerinde kaçıp kapıları yüzüme kapattılar. Eşim ve ben ailesine kızgındık ve büyük bir hayal kırıklığı içerisindeydik. Eşimin ailesi olaya duyarsız kaldı. Bize tepki gösterdiler. Bu bir süre böyle devam etti. Çocuklarımızın ruh sağlığının zarar görmemesi lazımdı. Ama karşı taraf anlayışsız ve bencilce davranıyor, bu da benim canımı çok sıkıyordu. Artık dayanamıyordum. Gece gündüzüm birbirine karışmıştı. Eşimle konuştum. "Tamam, şikayet edelim, ama önce avukatla görüşelim, bizi bilgilendirsin, yanlış bir şey yapmayalım" de-

di. Daha sonra da bana avukatla görüştüğünü, şu an şikayette bulunursak anne ve baba olarak çalışıyor olmamız nedeniyle çocukların bir süre Sosyal Hizmetler Kurumu tarafından koruma altına alınacağını söyledi. Korktum, çocuklarımızın psikolojilerini de düşünmek zorundaydım.

Eşim büyük kızımın hareketlerinden şüphelenip onunla da konuştu. İkinci bir şok yaşadık. Büyük kızımı da taciz etmiş ama o hemen tepki gösterince amacına ulaşamamış. Bu arada biz eşimle almış olduğumuz karar gereğince okulların kapanmasını bekliyorduk şikayet için. Bekleme nedenimiz benim çalışmam, evden taşınırsak çocukları emanet edecek yerimizin olmamasıydı. Annem evime çok yakın oturuyordu ve çocuklar okul çıkışı anneme gidiyordu. Annem ailemden olayı bilen tek kişiydi o zaman. Eşime güvenmişim. Sonuçta çocuklarımızın babası, onların zarar görmesine izin vereceği aklımın ucundan geçmezdi. Yeğen de bu olayların duyulmasından sonra Osmaniye'den gelmeye başlamıştı. Ta ki o güne dek. 24 Mayıs 2019'da Osmaniye'den geldi. Çıldırdım, kan beynime sıçradı. Kapıları kapatıp hiç dışarı çıkmadılar. Ben merdiven dairesinden bir yandan onlara bir yandan da telefonla görüşmekte olduğum eşime haykırıyordum.

EŞİM ÇOCUKLARINA DEĞİL, AİLESİNE TARAF OLDU

Ertesi sabah erken saatte çocuğu

gönderdiler. Eşim de işe gitti. Kızım uyanınca annelere kahvaltıya götürmek üzere evden çıkardım. Görümcemle karşılaştık. Bana hakaret etti. Aynı zamanda annesi ve kızı ile yanımda küçük kızım olmasına rağmen bana saldırdılar. Çocuklarımı aldım ve doğru karakola gittik. Şikayet gerçekleşmişti. Planlamamızdan erken zamanda oldu.

Çocuklarım şikayet yapıldığı için mutluymuştu. Üstümden çok büyük bir yük kalkmıştı. Artık çocuklarımın karşısında daha rahat ve kaçamak cevaplar vermeden konuşabilecektim. Düşündüğüm gibi olmadı... Çünkü eşim bana ve çocuklarına olan sorumluluğunu yerine getirmemiş, bizi resmen kandırmıştı.

Dalga mı geçiyordu bizimle! O an tüm duygularım birbirine karışmıştı. Rahatlama, heyecan, üzüntü, korku, endişe ve daha niceleri... Oysa şu an yanımda olması gerekiyordu. Aklım almıyordu, nasıl çocuklarına bunu yapabilir, nasıl onları yüzüstü bırakabilir?

Eşimin ailesinin etkisinde kalarak yeğenini kayırmasını hazmedemedim. Boşanma davası açtım. Artık onu kafamdan ve hayatımdan çıkarmıştım. Bundan sonra geri kalan hayatımda çocuklarım ve başından beri bizi yalnız bırakmayan ailem olacaktı.

KADIN DAYANIŞMASI, İYİ Kİ VAR!

Yaşamış olduğumuz bu talihsiz, zor dönemlerimizde yine yanımda olan hem yakın akrabalarım, hem en yakınım olan arkadaşlarım, hem de avukatım Sevil Aracı Bek hanımefendi... İyi ki varsınız. İyi ki sizleri tanımışım. Beni yalnız bırakmadınız. Gururlandım, umut ve motivasyonla doldum.

Sevil Hanım aracılığı ile temasa geçtiğim Adana Kadın Platformu üyelerine verdikleri destekten dolayı teşekkürlerimi sunarım. Onların destekleri, yanımda olduklarını söylemeleri... Bizim için yapılan toplantılar... Sosyal medya desteği... Çalışmaları... Bana kendimi psikolojik olarak güçlü ve sağlam hissettirdi.

Yalnız olduğunu düşünen, çaresizliğe kapılan kadın... Kimimiz umudunu kaybediyor, kimimiz öfkeleniyor, kimimiz hüzünleniyor, kimimiz yok sayıyor, kimimiz aynı anda pek çok duyguyu yaşıyor, bir duygu durumundan diğerine geçiyoruz.

Hayat her zaman yolunda gitmiyor. Hayattan aldığım ders; 'güç ve mutluluk' hayatın mükemmel gitmesi değil, çıkan problemler ile baş edebilmek.

Kendinize güvenmeyi unutmayın, unutturmayın çocuklara.

G.D.

Meryem onu, dansını bir sermayeden öte görmeyen herkesle hesaplaşıyor. İhsan, Murat, pavyonda çalışan diğer erkekler ve annesiyle... Ama Meryem'in öfkesi pavyondakilere değil sadece, tüm toplumdur.

Raks etmiyor hesap soruyor; DANSÖZ

Elif Ekin SALTİK

Bakmak ve görmek... Bazen bakılmasını istemek, ama istemediğin bakışları üzerinde hissettiğinde nefes alamaz hale gelmek... Sizin yaptığımız işe bakışımızla başkalarının size bakışı arasındaki uçurum... Bizzat sahnede olanla, izleyici olanın bakışlarının buluşması ya da çatışması...

İşte, Ankaralı tiyatro ekibi Mekan Sahne'nin yeni oyunu Dansöz, tüm bunları tekrar tekrar düşündürüyor insana.

Kimi bir anne-kız hesaplaşması kimi bu toplumun hikayesi diyebilir Dansöz için. Ya da "severek yaptığımız bir işin başkalarının talepleriyle nasıl bir işkenceye dönüştüğünü" anlatan bir oyun diyebiliriz. Ama yetmez, bana kalırsa bir hesaplaşmanın, başkaldırının oyunu bu.

Ankara'da yaşayanlar ya da Ankara'yı yakından bilenler, kentnin eğlence hayatında büyük yer tutan pavyonlarını bilir. Kadınların bedenleriyle ön planda olduğu, erkeklerin sırf kadınları görebilmek için o mekanları doldurduğu, yozlaşmış ilişkilerin, alışverişlerin döndüğü yerler. Dansöz de anlayacağımız üzere "janjanlı" olsun diye adı sonradan gece kulübüne çevrilen bir pavyonda geçiyor. O pavyonda başından geçenleri anlatan dansöz Meryem, sadece kendisini ve annesini değil mekanın sahiplerini, çalışanlarını, müşterilerini de anlatıyor. Bu arada aile kavramını, toplumdaki ikiyüzlü ahlaklılığı sorguluyor, yaşadığı aşkı ve tutkuyu dile getiriyor.

İzleyiciye dönüp çakmak çakmak gözleriyle, "Bana bakıyorsunuz, bakacaksınız tabii" derken, "Her şeyi an-

latacağım size" diye seslenirken, "Bunu size anlatmayacağım" diye kızarken Meryem, onun çalıştığı pavyona gelmiş bir müşteri olarak sahnedeki dansözünü izliyor hissine kapılıyorsunuz. Ve daha en baştan oyun sizi, kim bilir nelere bakarken görmemenin, bilmenin ama susmanın, hatta ortak olmanın verdiği suçluluk duygunuzla birlikte teslim alıyor.

HAYFA'NIN GİZLİ DİLİ

Babasını hiç bilmeyen ve pavyonda şarkıcılık yapan annesiyle bir gecekondu mahallesinde yaşayan Meryem, annesinin ona tek bir sarılışına hasretken hayata tutunmaya çalışır. Daha dokuz yaşında annesinin verdiği bıçakla bakıp büyüttüğü kuzuyu kurban eden Meryem, hikayenin sonrasında asıl kurbanın kim olduğunu sorgulatır izleyiciye. Ne kuzu, ne Meryem, ne de diğerleri ilktir, son da olmayacaktır.

Yaşadığı mahallede dışlandığı için hayata karşı yalnızlığını dans ederek kapatmaya çalışır. Önce evde dans

eder, sonra sokakta kızlara, erkeklere, başkalarına... Ama elbette mahalle baskısı peşini bırakmaz. Mahalleli o kötü "bakış"ını, takar Meryem'in göğsüne nişan gibi.

Meryem'in dans tutkusu annesi için ise daha fazla para kazanmanın bir olanıdır. Meryem'e dans öğretmesi için 80'li yaşlardaki Mısırlı Hayfa'yı tutar. Ama Hayfa anladığı için Meryem'in annesinin niyetini, bırakmaz Meryem'i yıllarca. Hayfa için dans "yabancı gözün hazzına sunulmuş bir ziyafet değil, Tanrı ile kulu arasındaki bir gizli dil" dir. Meryem için de dans onun mahremi olarak kalmalıdır.

Hayfa'dan sonra hayat Meryem için adeta bir azap olmuştur.

Ankara'nın pavyonlarına savrulan Meryem, sanatını icra ettiğini sanırken, annesi ve pavyonun patronu İhsan onu rekabetin çemberine alır. Meryem dans ederken müşteriye bakmalıdır, hatta gülüşmeli, oynaşmalıdır ki her gün daha çok müşteri gelsin. Meryem

reddettikçe bunu hem annesi döver onu hem İhsan...

Meryem'in gönlü Darbukacı Ali'ye kayar. Bir ona bakar oynarken... Ama Ali'de diğerleri gibidir. İhsan'ın sağ kolu olmayı sevdiğine tercih eder ve Ali de katılır Meryem'in annesinin ve İhsan'ın kervanına. İhsan'ın istediği gibi dans etmesi için o da döver Meryem'i.

Tutkunun, kendini ifade etmenin değil de "yabancı gözün hazzına" dönüşen dans Meryem için ölümdür aslında ama Ali'ye boyun eğer. Gönülsüzdür, küskündür. Kabul etmiştir etmesine de bu çaresizlik bir isyana dönüşür.

MERYEM'İN CİNNETİ

Meryem'in içini yakıp kavuran dans tutkusuyla onu izlemeye gelenlerin haz beklentisinin yarattığı çelişki, nihayetinde bu isyanı bir cinnete çevirir. Ve Meryem onu anlamayan, onu bir sermayeden öte görmeyen herkesle hesaplaşır. İhsan, Murat, pavyonda çalışan diğer erkekler ve annesiyle... Meryem'in öfkesi pavyondakilere değil sadece, tüm toplumdur.

Şamil Yılmaz'ın yazıp yönettiği, dramaturjisini Ozan Utku Akgün'ün yaptığı Dansöz'de Sezen Keser, sahnede alkışlanacak bir performans sergiliyor. Öyle bir Meryem oluyor, dans tutkusunun ateşini bedeniyle öyle bir anlatıyor ki, o ateş izleyiciyi de yakıyor.

En başta da söylediğim gibi bir hesaplaşma oyunu bu; şiddete, baskıya, ahlaksızlığa, erkeğin tahakkümüne karşı bir başkaldırı... Ben anlattıklarımın oyunun hakkını verememiş olabilirim, ama siz izlerseniz, Meryem'in izin verdiği kadar ona bakışınızla hakkını verebilirsiniz belki...

Kadınlar 'asgari değil insanca yaşam' istiyor

Ebru Yiğit
Kocaeli

Yılın ikinci yarısı işçi ve emekçiler için çok önemli. Bu ikinci yarıda bir sonraki yılın bütçesi görüşülür, asgari ücret belirlenir, vergi görüşmeleri yapılır... Tüm bunlarla emekçilerin bir sonraki yıl nasıl yaşayacağı belirlenir.

Mecliste bütçe görüşmeleri tamamlandı. Şimdilerde de asgari ücretin tespit edilmesi için görüşmeler başladı. Aynı zamanda vergi yükünü yeniden düzenleyen tasarılar da gündemde. Bütün bu "büyük" meseleler bizim ekmeğimizin ve hayallerimizin küçülmesine mi yoksa büyümesine mi yarayacak? Bunu belirleyecek olan bizim ne kadar bir arada olduğumuz, emeğimizin değerine ne kadar sahip çıktığımız.

Hadî birlikte bakalım; bu gündemler kadınların hayatında ne ifade ediyor?

BÜTÇE EMEĞİMİZLE OLUŞUYOR BİZE KIRINTI DÜŞÜYÜR

2020 bütçesi belirlendi. İlk sırada Hazine ve Maliye Bakanlığı, ikinci sırada Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, üçüncü sırada 'nitelikli insan gücü' oluşturma amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, dördüncü sırada ise Milli Savunma Bakanlığı var... Dikkat ettiniz mi, Sağlık Bakanlığını bile geçmiş durumda Milli Savunma Bakanlığı.

Bu bütçede Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ikinci en büyük bütçeli bakanlık oldu. İyi mi sizce bu?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının toplam bütçesi 125 milyar 8 milyon lira olarak açıklanmıştı. Bakanlık bünyesinde doğrudan kadınları etkileyen, kadınların güçlendirilmesi için çalışmalar yapmakla yükümlü tek müdürlük olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne (KSGM) ayrı-

lan pay geçen yıla göre azaltıldı ve yalnızca yüzde 0,009'a düşürüldü. 25 Kasım'da şiddete dair "farkındalık" yaratarak şiddetin önlenabilir olduğunu dile getiren bakanlık, yüzde 1'e bile ulaşmayan paylarla bunu nasıl gerçekleştirecek, hep birlikte göreceğiz.

Bakanlık bütçesindeki aslan payı yüzde 64 ile sosyal yardımlara, yüzde 19'u ise aile odaklı bakım hizmetlerine ayrılmış. Kreş, yaşlı ve engelli bakım evi, sosyal hizmet birimleri kurmak için ayrılan pay ise her yıl biraz daha düşüyor. Yani bu bütçeden ancak ya sosyal yardım sırasına girerek ya da evde oturup yaşlı, hasta ve engellilere bakarak pay alabileceksiniz! O da "hak" değil, "lütu" olarak...

BANA NE HAYRI VAR?

BÜTÇE görüşmelerinden ne çıktığını takip edip etmediğini sorduğumuz bir kadın işçi şöyle söylüyor: "Bakanlıklar bütçeden paylarını bu görüşmelerde alıyor sanırım. Fakat bizi pek ilgilendirmiyor çünkü ben o bütçeden halkın yararına ne çıkıyor bilmiyorum. Aile ve Çalışma Bakanlığı en büyük ikinci payı almış diyorsun, ama bana ne hayrı var? Bu kadar kadın şiddete uğruyor, hangisine destek veriliyor, hangisine ekonomik yardım yapılıyor ya da Çalışma Bakanı işsizliği önüyor mu? Bütçeyi bizim için kullanan bakanlıklar istiyoruz."

VERGİ SÖKÜĞÜ BÜYÜYÜR

ASGARİ ücretliden ve düşük gelirlî işçilerden alınan vergiler arttırıldı. Böylece asgari ücretliler yılın ikinci yarısında ikinci vergi dilimine girmeye başladı. Milyonlarca işçi ve emekçi her geçen yıl biraz daha fazla vergi ödüyor.

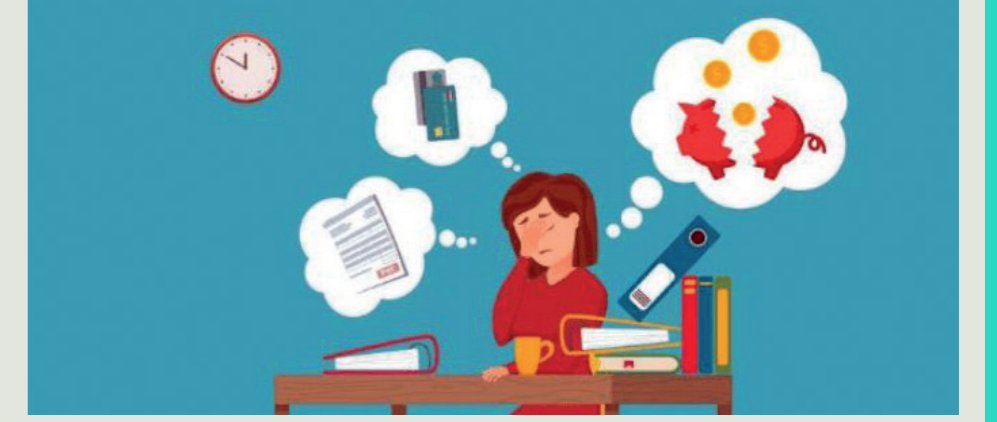
Para daha ellerine geçmeden ödedikleri vergilerin somut karşılığını görmediklerini dile getiren kadınlar, kendilerinden değil zenginliğine zenginlik katan patronlardan ağır vergiler alınması gerektiğini düşünüyor.

Aysun; "Eskiden bizlere örnek vatandaş olun, vergi verin ki verdiğiniz vergiler size yol, su, elekt-

rik olarak dönsün derlerdi. Şimdi hem vergi veriyorum, hem yol için geçiş ücreti ödüyorum, eczane hem muayene hem ilaç parası ödüyorum, çocuğuma okul için katkı parası ödüyorum, ben-deki somut karşılığı bu" diye konuşuyor.

Konuştuğumuz kadın işçiler asgari ücretle geçinemediklerini, fazla mesaiye kalsalar da aldıkları paranın vergiye gittiğini, bu yüzden mesaiye kalmak da istemediklerini dile getiriyor.

Binlerce kişinin çalıştığı bir otomotiv fabrikasında sendikali olarak çalışan bir kadın işçi, aldığı ücret asgari ücretten fazla olmasına rağmen vergi kesintileri nedeniyle ay sonunu getiremediğini ifade ederek, şunları söylüyor: "Her ay alıyorum ki daha çok vergi kesiliyor. Sözleşme süreci ile birlikte mesailerin azalması ve yıl sonuna yaklaş-tığımız için üzerimizdeki vergi yükünün artması bizi gittikçe zorluyor. Her ay kesilen vergilerle maaşlarımız erirken elektrige suya, aldığımız pe-de kadar zam geliyor. Mesailerin olması maddi olarak bizi rahatlatıyordu. Sözleşme döneminde olduğumuz için de mesai yapılmadığını düşün-üyoruz. Ay sonunu getirmek için mesai istesek de biliyoruz ki özellikle biz kadınlar için mesai demek

bir sürü işin yarım kalması demek. Ayrıca bu kadar vergi veriyoruz ama hastanede ayrı, eczane-de ayrı para ödüyoruz. Çocuklara ek kitap istiyor-lar, yakıt parası temizlik parası, hademe parası, herşey ayrı masraf. Yani verdiğimiz vergilerin ha-yatımıza olumlu bir etkisi yok. Biz dikmeye çalış-tıkça vergi söküğü büyüyor. Çünkü bu vergi siste-mi adaletli değil! Tabi bir de şu var, bir günlük ka-zancımızı aida olarak verdiğimiz sendikamız bu-na karşı sadece imza toplamakla yetiniyor."

KAZANDIĞIMIZIN YARISINI VERGİ OLARAK ÖDÜYÜRÜZ!

2019 yılında brüt asgari ücret 2 bin 558 liraydı. Çalışanın eline geçen net tutar ise 2 bin 20 lira oldu. Yani asgari ücretli, her ay 538 lirayı vergi ve ben-zeri ödemelere ayırdı. Peki, asgari üc-retli devlete her ay ne ödedi?

358,18 TL SGK primi
25,58 TL işsizlik sigortası primi
326,20 TL gelir vergisi
19,42 lira damga vergisi olmak üzere toplam 729,38 TL vergi ve fon

Bu tutar, yıl boyunca 9 bin 157 lira 3 kuruşa ulaşır.

Yıl boyunca eline 21 bin 543 lira 53 kuruş ücret geçen asgari ücretli, üc-retinin yüzde 51'ini görünen-görünme-yen, dolaylı-dolaysız vergi ve kesinti-lere veriyor.

E bir de harcarken ödediğimiz ver-giler var... Ekmekten kiraya, manav-dan tuhafiyeye... Ne alırsak alalım vergisini veriyoruz. Reel rakamlarına baktığımızda aslında bir asgari ücret-liden alınan vergi oranı neredeyse yüzde 70'i buluyor!

Peki, yılda 21 bin lira kazanan as-gari ücretli kazandığının yarısını vergi olarak ödüyorken, örneğin yılda 1 mil-yon TL'den fazla kazananlardan ali-nan **gelir vergisi** ne kadar dersi-niz? Yüzde 35!

Peki, bütçeye büyük katkıları olan asgari ücretliler milli gelirden ne ka-dar pay alıyor? Sadece yüzde 5!

MİLYONLARCA İŞÇİ ASGARİ ÜCRET ZAMMINI BEKLİYOR

YAŞAM koşullarının gün geçtikçe ağırlaştığı ülkemizde çalışanların yüzde 43'ü, neredeyse 9 milyon insan asgari ücretle çalışıyor. Asgari ücret bütün ücretli çalışanları ilgilendiriyor. Çünkü asgari ücretteki artış, genel ücret artışlarını da etkiliyor. İşsizlik ödeneklerinden, emekli aylıklarına kadar pek çok ödeme asgari ücret düzeyin-den etkileniyor.

Asgari ücret kadınlar bakımından da çok önemli. Ülkede asgari ücretin altında ücretle çalışan kadınların oranı erkeklerden yüksek. Aynı sektörde aynı değerde işi yapsalar dahi kadınlar erkeklerle göre daha az ücret alıyor.

Asgari ücretin belirlendiği toplantılar her yıl aralık ayında başlıyor. Ücreti belirleyen Asgari Ücret Tespit Komisyonu hükümet, işveren ve iş-çi sendikalarının temsilcilerinden oluşuyor. Söz-de sendikaların itiraz hakkı bulursa da, Disk-Ar'ın raporuna göre, 2000-2017 yılları arasında 18 kez belirlenen asgari ücrete 13 kez itiraz edilmiş, fakat itirazlar işveren ve hükümet temsilci-lerinin ittifakıyla reddedilmiş.

Asgari Ücret Tespit Komisyonun işçiler için bu dezavantajlı konumu Hükümet için yeterli ol-mamış olacak ki; 10 Temmuz 2018 tarihinde ya-nınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İş Kanunu'ndan çıkartılarak Cumhurbaşkanlığı teş-killat yapısı içine alındı. Bu durumda komisyonun yapısı Cumhurbaşkanı tarafından tek başına de-ğiştirilebilecek. Yani kendi maaşı asgari ücretin

fersah fersah katı olan Erdoğan, bu ada-letsizliği görerek asgari ücretin in-sanca bir seviyeye çıkarılması için "tek adam rejiminin" kendisine verdiği sınırsız yetkileri emek-çiler lehine kullanabilir! Kul-lanır mı sizce?

Aysun, Asgari Ücret Tespit Komisyonun yılda bir toplantısına şöyle diyor: "Senede bir sefer komisyon toplanıp üc-reti belirliyor. Peki, se-nede kaç sefer sebze-ye meyveye elektrige suya zam geliyor ha-berleri var mı? Böyle bile düşününce ne kadar zam yaparsa yap-sın devde kulak gibi kala-cak, ama yine de en iyisini istememiz la-zım, biz talep etmezsek onların bize vereceği bir şey yok."

KAYIPLAR KARŞILANACAK MI?

ASGARİ ücretin 2020 TL olduğu ülkemizde yoksulluk sınırı 6850 TL. Yani ülkemizin neredeyse yarısı yoksulluk sınırının altında bir ücretle yaşamını sürdürüyor. Giderek derinleşen ekono-mik krizin de bir sonucu olarak elektrikten suya, sebzeden bebek be-zine her şey zamlanırken asgari ücrete yapılacak zam ne olursa olsun kayıpları karşılamayacak durumda.

Enflasyon önlenemez bir şekilde yükselirken asgari ücretin belirlendi-ği dönemde bir bakıyoruz ki resmi enflasyon rakamı yüzde 8'lere düşürül-müş. Metal işçisi bir kadın arkadaşımız bu durumu şöyle değerlendiriyor: "Ben şu an aldığım asgari ücretle geçinemiyorum. Enflasyonu da bilerek dü-şürüp maaşlarımıza az zam yapacaklar. 2500 lira bile bize hayal gibi geliyor."

Yine metal sektöründe çalışan Fatma, "Asgari ücret deyince benim aklıma zam geliyor. Doğalgaza, elektrige, suya gelen dev zamlar asgari ücrete de gelmeli. Bir şeyin asgarisi demek en alt olanı demek, buna rağmen o en alt ücretten bile vergi kesilir mi? Kesiyorlar" diyor.

Hanife ise "vergiyi yoksuldan alıyorlar" diyor, "Bizden aldıkları vergilerle napyyorlar biliyor musunuz, patronların borçlarını siliyorlar. Sıra bize geldi mi de ne koparsalar kâr olarak bakıyorlar."

Hanife doğru söylüyor; geçtiğimiz yıl sadece 17 patronun, sermayedarı 3 Milyar TL'lik vergi borcu silindi. 2008 yılında yapı-lan bir düzenleme ile patronların SGK prim payının 5 puanı bütçeden karşılanmaya başlandı. Emekçilerin ödediği vergi-ler emekçilere parasız sağlık, parasız eğitim, yol, su, elektrik olarak dönmeye gerekirken patron-ların kasasına girdi.

NE İSTİYORUZ?

BU hükümet patronların hükümetidir. As-gari ücreti belirlerken de, haktan kesilen ver-gilerle oluşturulan bütçeyi düzenlerken de yaptığı tercihler sade-ce ve sadece patron-lar içindir. Patronla-rın çıkarlarına hiz-met eden bir Hükü-metten işçiler, kadı-nlar, gençler le-hine karar alması beklene-mez.

Asgari ücret görüşmelerine yıl-lardır katılıp, "şerh" maddesi koy-mak dışında hiçbir şey yapma-yan sendikacıların da işçinin çıkarna tutum alacağı dü-şünülemez.

Peki ne yapacağız? Zorlaşan koşullara kar-şı sözümüzü söylemekten de, daha iyisini istemek-ten de geri durmamalıyız. Ekmeğimizi büyötmek için bir araya gelmeliyiz. Asgari ücretin insan onu-

runa yaraşır bir seviyeye çıkarılmasını, Vergiden muaf tutulmasını, Adaletli bir vergi düzeni sağlanmasını,

Bizim alınterimizle oluştu-rulan bütçenin bizim için harcanmasını istiyoruz!

İnsanca bir yaşam için, kadına yönelik şiddetin ön-lenmesi ve kadınların topl-lumsal hayata eşit katılımının önünün açılması için, kreş, yaşlı-engelli-hasta bakım olanaklarının artırılmasını, kimseye bağımlı olmadan bir yaşam kurabilmesi için büt-çeden kadınlara düşen payın artırılmasını ist-iyoruz!

Aysun'un da dediği gibi; "Biz talep etmez isek onların bize verece-ği bir şey yok!"

CÜZDANIMDAN
ELİNİ
ÇEK!

ASGARİ ÜCRETLE HAYATTA KALMA STRATEJİLERİ

Annenin evinde yemek ye, ütü yapma, sobayı yakma!..

Esra DOĞU / Gülsen SEYHAN
Esenyurt / İSTANBUL

Bilge 33 yaşında iki çocuk annesi; biri 4 yaşında, diğeri 5 aylık dünya tatlısı iki kızı var. Şu anda çalışmıyor ama aslında çok erken yaşta tanışmış çalışma hayatıyla. Çocukluğunun en güzel yıllarını akrabaları gibi okul sıralarında, ders kitaplarının arasında değil fabrika köşelerinde, tozun, kimyasalların, makine seslerinin içinde geçirmiş. “Başlarda işe geldiğimi anlamıyordum, oyun sanıyorduk” diyor. Çoğu işyerinden “yavaş olduğu”, “işleri yetiştiremediği” gerekçeyle kovulduğunu ekliyor. “Çocuk-tum, bir yetişkin gibi çalışmayı nasıl becerbilirdim ki?” diye sitem ediyor. Sonraki yıllar elinin pratikliğini ve nasıl çalışkan bir işçi olduğunu anlatıyor.

Bilge ile Esenyurt'taki evinde buluş-tuk. Son yıllarda daha da derinden hissettığımız ama “var” diyenin terörüst ilan edildiği ekonomik krizin gündelik hayatımıza yansımalarını, kadınların nasıl ayakta kalma stratejileri geliştirmek zorunda kaldığını konuştuk.

TÜM PARAMLA ALDIĞIM KAHVALTILIK, 1 ÖĞÜNLÜK

Bilge'nin eşi asgari ücretle çalışıyor. Soru basit; eve giren 2020 lira ile nasıl ayakta kalır? Bilge'nin anlattıkları, sadece “kriz” değil “olağan” hallerde de bu ahlak ücretiyle geçinmenin mümkün olmadığını, krizle birlikte koşulların nasıl ağırlaştığını ortaya seriyor: “Mesai olmasa ay sonunu getirecek halim yok. Eşimin işsiz kaldığı bir dönem olmuştu; Saadet Gıda firmasında çalışırken ayağına paletler devrilmmişti, ayak tarak kemiğinde kırıklar ve ezilmeler olmuştu. Direkt iş-ten atıldılar. Bu dönemde abime borçlandık, kardeşime borçlandık. Çünkü kiracısın, her ay ödenecek faturaların var... Ben beş yıldır evliyim, faturamın üst üste geldiğini hiç hatırlamıyorum. İlk defa böyle bir şey yaşadım; şu son 6-7 aydır faturalarım birikiyor ve geçen ay elektriğimi kestiler. Tek maaş yetmiyor. Eşim yetiştirebilmek için gece gündüz çalışıyor. Ben de bunu görüyorum ve bir kuruş fazladan harca-ma lüksüm yok. En temel ihtiyaç neyse onu alıp çıkıyorum. Kirayı, faturaları ödüyoruz, kalan da ekmek ve su parası. Şimdi çocuğun bezi, maması, ihtiyaçları da eklendi, kuruş kalmıyor. Önceden çarşıya pazara gittiğimizde cebimizde 50 TL ile ihtiyaçları alıyorduk az çok. Geçen gün markete gittim sadece az peynir, az zeytin, bir tane margarin, bir tane sarella, bir tane reçel 54 TL tuttu. Eşim de dolabı açtı soruyor, ‘Sen ne aldın kahvaltılık?’ diye. ‘50 lira ile ne alacağımı sanıyorsun. Aldığım peynirle zeytin orada, sarellayle reçel de masada’ dedim.”

“Eşim maaşı çekip getirene kadar zaten kirayı, faturaları, öteberi borçların aylık taksitlerini ödüyor. Getirip elime verdiği para 200-300 TL” diyor Bilge, çarşı pazar, çocuğa bez, mama vs. derken bu parayla ay sonunu getirmek için uyguladığı “yöntemleri” şöyle anlatıyor: “Eşim çoğu zaman mesaiye kalıyor. Akşam yemeği yapmıyorum bu sebeple. Annemde veya kardeşlerimde oluyorum, onlarda yiyoruz. Ütü kullanmıyorum zaten, fırını da misafir gelirse çok acil yemek yapmam gerekirse yılda bir kez kullanıyorum... Mesela doğalgazı daha ilk defa geçen hafta açmak zorunda kaldık, bebeğimiz olduğu için. O da en düşük derecede açtık, bakalım bu ay ne kadar fatura gelecek? Önceden tek bir odada oturup elektrik sobasını açardık. Elektriğe de zam yaptılar. Önceki senelerde elektriğin dağıtım bedeli yansıtılıyordu faturalara, vatandaş itiraz etti diye şimdi dağıtım bedeli yazmıyor ama kullandığımız elektriğin üstüne eklemişler. İnsanlar bunu anlamıyor sanıyorlar...”

“Eşim maaşı çekip getirene kadar zaten kirayı, faturaları, öteberi borçların aylık taksitlerini ödüyor. Getirip elime verdiği para 200-300 TL” diyor Bilge, çarşı pazar, çocuğa bez, mama vs. derken bu parayla ay sonunu getirmek için uyguladığı “yöntemleri” şöyle anlatıyor: “Eşim çoğu zaman mesaiye kalıyor. Akşam yemeği yapmıyorum bu sebeple. Annemde veya kardeşlerimde oluyorum, onlarda yiyoruz. Ütü kullanmıyorum zaten, fırını da misafir gelirse çok acil yemek yapmam gerekirse yılda bir kez kullanıyorum... Mesela doğalgazı daha ilk defa geçen hafta açmak zorunda kaldık, bebeğimiz olduğu için. O da en düşük derecede açtık, bakalım bu ay ne kadar fatura gelecek? Önceden tek bir odada oturup elektrik sobasını açardık. Elektriğe de zam yaptılar. Önceki senelerde elektriğin dağıtım bedeli yansıtılıyordu faturalara, vatandaş itiraz etti diye şimdi dağıtım bedeli yazmıyor ama kullandığımız elektriğin üstüne eklemişler. İnsanlar bunu anlamıyor sanıyorlar...”

‘ÇÜNKÜ SIBYAN OKULUNUN MASRAFI AZ’

Bilge, çocuğunu ne anaokuluna ne kreşe gönderebileceğini, sıbyan okulunu tercih edeceğini söylüyor. Nedenini ise şöyle açıklıyor: “Onlar daha az masraflı. Anaokuluna versen yemeğini ayrı ister, kıyafetini ayrı ister, sürekli bir etkinlik parası talep eder... Buna yetişecek maddi imkanım yok ne yazık ki. Şimdi okullarda yeni moda çıkmış; sınıf anneleri para topluyorlar öğretmenler günü için altın künye alalım, takım elbise alalım vs. E benim altın künyem yok daha. Ben gönlümden kopanı hediye olarak alayım, bu zoraki olmasın. Belki evimden bir şey hediye edeceğim, çeyizimden özel bir hediye götüreceğim. Kime ne? Hal böyle olunca kriz bir tek bana mı vuruyor diye düşünmeden edemiyorum.”

SEVDİKLERİMİZLE GEÇİRECEĞİMİZ ZAMANI MESAİDE TÜKETİYORUZ

MERHABA sevgili Ekmek ve Gül okurları,

Bizler Esenyurt'ta yaşayan ve çalışan metal işçisi kadınlar. Metal işkolunda çalışmak oldukça zor. Çalışma saatlerimiz uzun, sabah 8'den akşam 8'e kadar... Bu koşullarda çalışırken haliyle kendimize zaman ayıramıyoruz. Özelimiz yok. Ne bir sinema, ne bir tiyatro... Para ayırsak zamanımız olmuyor, zamanımız olsa paramız olmuyor.

Zaten asgari ücretle ayı nasıl geçireceğimizin derdine düşmüşüz. Asgari ücrete senede bir zam geliyor ama elektriğe, suya, doğalgaza sayamıyoruz kaç kez zam geliyor. Market, pazar cep yakıyor; en temel ihtiyaçlarımızı karşılayabilmek için mesaiye kalıyoruz.

İnsanca geçinebilmek için asgari ücretin artırılmasını istiyoruz. Yiyecek, giyecek ihtiyaçlarımızı, faturalarımızı ödemek için mesaiye kalmak istemiyoruz. Ailemizle, arkadaşlarımızla geçireceğimiz zamanı mesaide tüketiyoruz. Okul açılalı aylar oldu, hala çocuklarımızın bazı ihtiyaçlarını alamadık. Doğalgaza gelen zam ortada, belli ki bu kışı battaniyenin altında gazı açmadan geçireceğiz. Bunların hiçbirisi bizim iki kuruşluk maaşımızdan karşılanmamalı, devletin işi olmalı. Ekonomik kriz bir yandan, asgari ücretin hali diğer yandan, gelen zamlar bir yandan... Sürekli bizden beklenen fedakarlığı biraz da bize böyle hayatı reva görenler yapsın.

Esenyurt / İSTANBUL

HAYATI KOLAYLAŞTIRACAK BİR ZAM YAPILSIN

24 yaşında, küçük bir kız çocuğu olan, bir gıda işçisiyim. Vardiyalı ve ağır koşullarda asgari ücretle çalışıyorum.

Fabrikada kreş olmadığından dolayı çocuğumu kayınvalideme bırakıyorum. Maddi imkânım olsa kreşe verdim. Fakat bunu sadece istemekle yetinmek zorundayım. İşyerinin kreşi olmuş olsa hepimiz rahat ederiz. Fakat işverenler bunu da bir külfet olarak görüyor. Herkesin borcu var. Talep etsek diyoruz, işsizlik zaten çok fazla, işten atılma korkusu ile kimse ses çıkarmıyor.

Koca bir yılı daha geride bırakırken asgari ücret gö-

rüşmeleri başladı. Öncelikle asgari ücretin üzerinden vergi kalkmalı. Biz işçiler olarak zaten çok fedakarlık yapıyoruz. Fedakarlığı hep bizden bekliyorlar. Ev kiralari, gıda fiyatları, zorunlu olarak kullandığımız elektrik, su zaten çok pahalı. Et almak hayal oldu. Alışverişe çıkamıyoruz. Mağazaların önlerinden çocuk özenmesin diye kaçır gibi uzaklaşıyoruz. Çocuklar her şeyi istiyor ama alamıyoruz.

Eşim de, ben de asgari ücret alıyoruz. Asgari ücretin hayatlarımızı kolaylaştıracak ve nefes alabileceğimiz kadar olmasını talep ediyorum.

Merve Altındağ / ANTALYA

GEÇİM DERDİ, KRİZ, TACİZ, ŞİDDET, AYRIMCILIK...

Bir dokunduk bin ah işittik

Yağmur ÇAKAL
Esenyurt / İstanbul

Esenyurt'ta farklı işkollarında çalışan kadınlar hem kadın olmaktan kaynaklı yaşadıkları ayrımcılığı, tacizi hem de geçim zorluklarıyla nasıl baş etmeye çalıştıklarını anlattı. Bir dokunup bin "ah" işittiğimiz kadınların kimi işsiz, kimi bulunduğu işlerde zorlu koşullara rağmen çalışıyorlar...

'SADECE YAŞAMAK İÇİN ÇALIŞIR OLMUŞUZ'

Sevim liseyi bitirince çalışmak zorunda kalan altı nüfuslu bir evin ortanca çocuğu. Babasından şiddet görek büyüdü. Çalışmaya başladığı günden beri de birçok zorlukla karşılaşmış. Gazete ilanından görüp de girdiği sekreterlik işi kapı kapı dolaşıp tencere tava satma işine dönüşmüş. Patronuyla birlikte satış yaparken bir de patronunun tacizlerine maruz kalmış. Evlendikten sonra işbaşı yaptığı tekstil atölyesinden de taciz nedeniyle ayrılmak zorunda kalmış: "Patronun bakışları ilk günden üstümde. Kötü düşünmemeye çalışıyorum, 'işimi kontrol ediyor ondandır' diyorum. Sonrasında durduk yere yanıma gelip 'çok güzelsin' demez mi. Ayrılmak zorunda kaldım."

Şimdi özel bir okulda danışma bölümünde çalışıyor. Ama "Ne hesabım yetiyor ne de aklım alıyor bu parayla nasıl yaşıyoruz" diyor, "Ayakkabı alınacaksa çocuklara, bir ay birine öteki ay birine. Okul masrafları, beslenmeleri, yol parası,

Bir dokunduğumuzda bin "ah" işittiğimiz kadınların kimi işsiz, kimi bulunduğu işlerde zorlu koşullara rağmen çalışıyor.

ev geçimi... İnsanın zoruna gidiyor. Sürekli çalışıyorsun ama eline geçen hiçbir şey yok. Sadece yaşamak için çalışır olmuşuz. Çocuklarımız bu hallerde olsun istemiyorum. Ne kadar çalışsan da patrona yetmiyor. Şu an 'az işçi, çok iş taktiği' uyguluyorlar. Her yere koşmak zorundasın. Baktığında beş işçi eforu sarf ediyorsun ama bir işçi maaşı alıyorsun. Bu nasıl adalet?"

'HER GEÇEN YIL DAHA ZOR'

Muhasebe departmanında çalışan bir kadın arkadaşına kulak veriyoruz: "Okul bitince bir civata fabrikasında işe girmiştim. Yanımda çalışan arkadaş avans için patronun odasına gitti. Geldiğinde sapsarı olmuştu. Patron 'al bu avansın karşılığı bir makas' deyip yanğını sıkmış. 'Daha fazla istersen öpücük alırım' demiş. Bunu duyunca bağırmağa başladım. Patronun oğlu gelip susmam için baskı yaptı. İkimiz de çıkıp gittik fabrikadan. Alacaklarımız bile orada kaldı." Şimdi ailesiyle yaşıyor ve "Kendi paramı kazanıyorum ama süt-yen alırken bile bin defa düşünüyorum. Aileme destek olmak istiyorum, kendi geleceğime yatırım yapmak istiyorum. Ama her geçen yıl bir öncekinden daha zor oluyor" diyor.

KRİZ OLMASA 6 AYLIK ÇOCUĞUMU EVDE BIRAKIP ÇALIŞIR MIYIM?

Markette çalışan bir kadın da "Kriz var tabii ki olmasa 6 aylık çocuğumu evde bırakıp gider miyim işe?" diye isyan ediyor. "Sadece mama ve bez parası 750 lira tutuyor. Geçen ay çocuğun ihtiyaçlarını karşılayalım diye eve ekmek dışında bir şey alamadık. Evde, dolapta ne kalmışsa onu yedik eşimle. Etili yemek falan aklımızdan geçmiyor zaten. Alırsak sebze en ucuzu neyse, hangisi denk geldiyse..."

Çalışma koşullarının zorluğundan da bahsediyor, "Bazı zamanlar oluyor neredeyse kendi ağırlığımızda koli taşıyoruz. Çocukla daha da zorlaştı bu koşullar. Eve gidip onun yemeği, oyunu derken peşine çamaşır, bulaşık, temizlik yeri geliyor saçımı bile tarayamıyorum."

'KENDİMİ YÜK OLARAK GÖRÜYORUM'

İnşaat teknikeri bir kadın ise karşılaştığı ayrımcılığı anlatıyor: "Mezun oldum, bir sene işsiz kaldım. Sebebi kadın olmam. Kadınların bu işe uygun olmadığını düşünüyorlar. Yeni havaalanına 17 tekniker alınacaktı, ben de başvurduğum, 'Hiç kadın almıyoruz, kadınlar sıkıntılı oluyor' dediler." Bir yıl işsiz kaldıktan sonra bulunduğu iş de uzun sürmemiş. İşyeri iflas etmiş çünkü, ama alacakları hala ödenmemiş. "Neredeyse bir sene olacak iş bulamıyorum. Babamın emekli maaşı dışında bir gelirimiz yok. Evliliği düşünemiyorum. Aileme destek olamıyorum, hatta kendimi yük olarak görüyorum" diyor.

BİR TEKSTİL ATÖLYESİ:

Kadınlar, mülteciler, atanamayan öğretmenler...

Ben 12 yaşından beri fabrikada çalışan, işçilik hayatına çocuk yaşta başlamış bir kadımdır. Şimdi 43 yaşındayım ve hemen hemen 30 yılı aşkındır çalışıyorum. 30 yılı tamamladım bir şekilde ama gelin görün ki EYT'ye takıldım.

Benim çalıştığım yerde sadece kadınlar çalışıyor. Bazıları mülteci, hiç Türkçe bilmiyorlar. Yıllar önce savaştan kaçıp ülkemize geldiler ama burada da başka bir savaş veriyorlar. Ben de elimden geldiğince onlara işi öğretmeye çalışıyorum ki evlerine ekmek götürsünler. Kimisinin çocuğu ülkelerinde okula bile gidememiş savaş yüzünden.

Suriyeli mülteci kadınların yanı sıra bir de Özbek ve Türkmen kadınlar geliyor çalışmaya. Arada sırada sohbet etme şansımız oluyor, merak ediyorum ne yaşıyorlar, nelerle mücadele ediyorlar, buraya neden geldiler... Yaptığım sohbetlerden ortaya çıkan temel şey geçim derdi. Hatta çoğu çocuklarını anne babalarına bırakıp buraya gelmek zorunda kalmış. Hem ailesini, hem çocuklarını, hem de ülkelerini özlerler haliyle.

Göçmen ve mülteci kadınlardan başka gelen bir kesim de var gündelik çalışmaya; genç kadınlar. Daha önce hiçbir işyerinde çalışmamışlar, yanına iş öğrenmeye geldiklerinde öğreniyor. Hatta bir tanesi "Abla ben beden eğitimi öğretmeniyim, atamam yapılmıyor ben de gündelik işlerde çalışıyorum" dedi. Ertesi gün de başka bir genç kadın geldi, o da atanamayan edebiyat öğretmeniyim. İnsan gerçekten eğitimcilerin bu durumunu görmekten utanıyor.

Esenyurt / İSTANBUL

MESS'in kölelik taslağı en çok kadın işçileri etkileyecek

Selma AKSU
Ankara

1 50 bin işçiyi kapsayan metal grup sözleşmesi uyuşmazlıkla sonuçlandı. Türk Metal Sendikası ile MESS arasında en son görüşmede patronlar, ikramiyelerin fiili çalışan günler üzerinden ödenmesi, işverenin ödediği 2 günlük istirahat parasından vazgeçilmesi, "hafif işlerde çalışabilir raporlu" işçilerin işten çıkarılması ve düşük zam konusunda diretti. Peki, bu maddelere kadın metal işçileri ne diyor?

Bu maddelerin, özellikle çocuklu kadınların hayatını etkileyeceğine dikkat çeken kadın işçiler, sendikandan dik durmasını istiyor. Konuştuğumuz işçilerden biri şunları anlatıyor: "Çocukların geçen veli toplantısı vardı. İzin aldım. Ondan önceki hafta grip salgını vardı. İki çocuğumu da hastaneye götürdüm, izin aldım. Bu hafta ben hastayım. '3. hafta da izin almam sıkıntı olur' diye, ayakta geçiriyorum hastalığı. Çalışabileceğim son ana kadar zorluyorum. Bunun gibi yılda özel gündü, hastalığı, vesaire birçok nedenle izin almak zorunda kalıyoruz. Özellikle kış aylarında vardiyalar da düşüyor ve kimseyle vardiya değişimi yapamıyoruz. İzin almak şart oluyor. Bu bile gözlerine batıyor patronların. Elllerinden gelse herhalde kuru ekmeğe çalıştıracaklar."

'KOSKOCA KOÇ 2 GÜNLÜK İZİNLE Mİ BATACAK?'

Bekar, çocuğu olmayan bir başka kadın işçi ise "Yaşlı annem, babam var. En az 6 ayda bir onların bir hafta süren hastane işleri var. Ben izin alamazsam onları kimse götüremez hastaneye. Malum bu işler hep kadınların omzunda. Hiç izin almayalım mı istiyorlar ya da çalışmayıp sadece ev işi mi yapalım? Anlamadım yani" diyor. Başka bir kadın işçinin tepkisi ise şöyle: "Tamam, zam vermek istemiyorlar, anlıyoruz da, bu iki günlük rapor parasına bile dayanamıyoruz. Koskoça Koç, yani batacak mı! Bu ne hırs anlamadım."

HAMİLE KADINLARI İŞTEN ÇIKARMANIN BAHANESİ

En önemli dayatmalardan birinin "Hafif İşlerde Çalışabilir Raporlu" işçilerin işten atılması olduğunu düşünen bir kadın işçi, şu uyarıda bulunuyor: "Meslek hastalıkları olan arkadaşlar var. Bunlar burada, fabrikada oldu. Hem adamı hasta et, sonra 'İşime yaramazsın' de at. Kimse hastalığını söylemez o zaman. Bilirsiniz hamile kadınlar bu kategoride çalışıyor. Bu madde hamile kadınları işten çıkarmanın bahanesi olur. Bu patronlar çok zeki. Ne kadar küçük şeyleri bile planlıyorlar..."

Bütün haklarımıza göz diktiler

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Ben metal sektöründe çalışan bir işçiyim. Eylül ayından itibaren sözleşme sürecimiz başladı. Sendikamızın attığı mesaj ile MESS'in 4. oturum itibarıyla, kazanımlarımıza göz diktiğini görüyoruz. Görüşülen maddeler biz kadın işçilerin hayatında nelere sebep olacak bunu anlatmak istiyorum.

En can alıcı maddelerden biri 'kistalyevm' ile ilgili madde. Eğer bu madde geçerse MESS sadece çalışılan günlerin ikramiyesini ödeyeceğini, rapor ve izin alınan günler için ikramiye ödemeyeceğini söylüyor. Biz kadınlar adet dönemlerimizde bile ağır koşullar altında çalışırken, kimi zaman rapor almak durumunda kalıyoruz. Çocuklarımız ya da eşimiz hasta olduğunda izin almak durumunda kalıyoruz. Mesela bizim fabrikada genellikle okulun ilk günü ve karne günü izin alabiliyoruz. Ayrıca ikramiyenin maaşlara bölünerek değil toplu olarak yıl sonunda verilmesini öneriyor. Bu açıkça, hakkımız olan ikramiye saldırıdır. Çıplak maaşımızın asgari ücretin çok az üzerinde olduğu ortada iken biz ev sahibine ne diyelim, kiraya yapılan zammı yıl sonunda toplu ödeyeceğimizi mi söyleyelim? Ya da dışarıda zam gelen her şeyi, üzerini yıl sonunda ikramiye ile ödeyeceğimizi söyleyerek mi almaya çalışalım?

Bir diğer madde ise hafif işlerde

çalışılabilir raporu alanların kendilerine verilen işi kabul etmemeleri halinde ihbar tazminatı dahi verilmenden işten atılmalarının kolaylaştırılması. Hem evde hem işyerindeki çalışma yüzünden hepimiz üç beş yıl içinde bel-boyun fıtığı oluyoruz, ya da kadın hastalıklarına yakalanıyoruz, adet düzenimiz dahi bozuluyor. Bir kişi durduk yere hafif işte çalışabilir raporu alamaz zaten. Alan arkadaşlarımız da kendi istekleri ile çıkmaları için yine zor işlere veriliyor. Bizler için büyük bir tehdittir bu!

Bir diğer maddeye göre ise 5 günden fazla istirahat alanların 2 gününü işveren ödüyordu; artık bunu ödemek istemediğini söylüyor. Yani özel günlerimizde ya da herhangi bir rahatsızlık yaşamamız durumunda sürünerek de olsa işe gelmemizi, gelmiyorsak o günlerin parasını kesmeyi hedefliyor.

Bütün bu maddeler en çok biz kadınları tehdit ediyor. Sendikamız kadın işçiler kurulu kurmaktan bahsediyor. Bu saldırıyı püskürtmeden tepeden inme bir kurulun çok bir işe yarayacağını düşünmüyoruz. Bugün çocuk parası alıyoruz, yarın buna da göz dikileceği kesin. Çünkü biz bir şeyleri garantiye almadıkça patronlar daha da saldırganlaşacak ve tüm haklarımızı elimizden almak için uğraşacak. Biz metal işçisi kadınlar olarak bunlara karşı bir araya gelelim, sesimizi birleştirelim.

Metal işçisi bir kadın / KOCAELİ

Gözümüz BSH ve Arçelik'te, üç talep dilimizde

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesinde Teleset Group adlı kablo gruplama fabrikasında çalışan bir işçiyim. Fabrikamızda yoğunluklu olarak kadın işçiler çalışıyor ve BSH, Arçelik gibi beyaz eşya fabrikalarına kablo grubu yapıyoruz. Yani işlerimizin yoğunluğu BSH ve Arçelik'e bağlı olarak değişiyor.

Yoğun mesailer ve esnek çalıştırma ile özetlenecek bir yaz sezonu geçirdik. Ardından BSH ve Arçelik, depolarını doldurup işçilerini zorunlu ücretsiz izinlere çıkardı ve kapının önüne koyup işsiz bıraktı. Böylece bizim fabrikamız da gözlerini her zamankinden daha yoğun bir şekilde işçilere dikmiş durumda. Ücretsiz izinlerin artması ve vergi sistemindeki adaletsizlik yüzünden işçi neye yettiği tartışılır olan asgari ücreti bile zor bela alır hale geldi. Ücretsiz izinlerin artmasıyla işçilerin arasında tartışmalar artık daha duyulur düzeyde.

Bir kadın arkadaşımız, "Eğer bu izinler devam ederse çalışıp çalışmamamızın bir farkı olmayacak. Benim aldığım maaş ancak çocukların masraflarına yetiyordu ama şimdi onu da karşılamıyor" diyor. İşler azalınca bu ay özellikle 1 yılı doldurmamış ve kıdem tazminatı olmayan işçilerin kolayca kapı önüne konacağı endişesi büyüdü. Başka bir arkadaşımız da "Kışın ortasında işten çıkarılırsak nasıl iş bulacağız? Doğalgaza, elektrige zam üstüne zam geliyor. Bir de işsiz kalırsak nasıl altından kalkarız..." diye yakınıyor. Ancak işten çıkarılanların bir ihtimal ocak ayında yine işe çağrılabilceği söylentisi, harekete geçme, bir şeyler yapma fikrini köreltiliyor.

Soframızdaki ve hayatımızdaki sıkıntılar, patronun idari kadroyu işçinin başına dikerek yaptırdığı işyeri memnuniyet anketlerinden çıkan pembe tabloları yırtıp atar mahiyette.

Bizim, dilimizdeki üç talebi daha çok duyulur hale getirmemiz şart:

■ Asgari ücretin insanca yaşanacak bir düzeye çıkarılması

■ Kıdem tazminatımızın savunulması

■ Zaten tonlarca vergiyle belı bükülmüş olan işçinin krizin yükünü ödemeyi reddetmesi

Bu sıkıntılara karşı çözüm ise ancak birliğimizden ve mücadelemizden geçiyor.

Teleset'ten bir işçi / ÇERKEZKÖY

PARAZİT: Hepsi aynı kokuyor!

Kübra YETER

Çarpıcı filmleriyle dikkatleri üzerine çeken Güney Koreli yönetmen Bong Joon-ho'nun sarsıcı bir filmi daha izleyiciyle buluştu: Parazit!

Filmin başarısı ülkesinin sınırlarını çoktan aştı. Bu yıl 72'ncisi düzenlenen Cannes Film Festivali'nde Altın Palme Ödülü'nü alarak dikkatleri üzerine çekmeyi başardı ve gösterildiği birçok ülkede gişe rekorları kırdı. Aynı zamanda film, bu ödülü alan ilk Kore filmi olma özelliği taşıyor.

Uzun süreli bir etki bırakan film, sadeliği bakımından da övgüye değer. Karakterlerin özenle kurulduğu filmde, herhangi bir kalabalık yok. Aksine mekân tek, karakterler belli. Bu yüzden izleyici konudan kopmuyor ve filmin içerisinde konumlanabiliyor. Oyuncu kadrosunda ise Kang-HoSong, Woo-sik Choi, Chang Hyae Jin, Sun-kyun Lee, Cho Yeo-jeong gibi isimler yer alıyor.

TANIDIK BİR YÜZ

Parazit, farklı sınıftan iki aileyi bir araya ve doğal olarak karşı karşıya getiriyor: Kim Ailesi ve Park Ailesi. Park ailesinin, hali vakti yerinde, oldukça zengin. Anne, baba, iki çocuk ve lüks bir yaşam. Kim ailesi ise "Hayatlarımızı nasıl devam ettirebiliriz" in derdinde... Anne, baba, iki çocuk ve kötü kokan, yoksul bir yaşam...

Kim ailesi üzerlerine yapışan bu kokudan kurtulmaya çalışsa da bu çok mümkün değil. Çünkü yaşadıkları derme çatma mahallede herkes bu kokuyu taşıyor: Ait oldukları sınıfın, yoksulluğun kokusu.

Orijinal adı: Gisaengchung
Yönetmen: Bong Joon-Ho
Oyuncular: Kang-HoSong, Woo-sik Choi, Park So-Dam, Chang Hyae Jin, Sun-kyun Lee, Cho Yeo-jeong, Jung Ziso, Jung Hyeon-jun
Yapım: 2019 / Güney Kore

Her şey Kim ailesinin oğlu Ki-woo'nun, arkadaşının tavsiyesi üzerine Park ailesinin evine İngilizce öğretmeni olarak gitmesiyle başlıyor. Ki-woo kendinden sonra ailesinin diğer üyelerini de farklı kimliklerle tanıtarak, büyük bir zenginliğe sahip olan Park ailesinin hizmetine sokmayı başarıyor. Biri resim öğretmeni, biri şoför, biri ev işlerinde yardımcı...

Başlarda her şey Kim ailesi için rüya gibi geçiyor. Yaşadıkları bodrum katının "kokan" duvarları akıllarına bile gelmiyor. Bu zenginliğe hızla adapte oluyorlar. Yerlerini sağlama almak, bir parazit gibi zengin ailenin tüm olanaklarından faydalan-

mak için ellerinden geleni yapıyorlar. Planlar üzerine planlar... Oyunlar üzerine oyunlar... Bu gidişatı engelleyecek ne varsa elbirliğiyle ortadan kaldırıyorlar. Fakat hiç beklemedikleri bir anda planlarının tam ortasına davetsiz bir misafir, çok tanıdık, çok kendilerinden bir yüz düşüveriyor. Kim ailesi karşı karşıya kaldığı bu "tehdit"le vahşi bir mücadelenin ortasında buluyor kendilerini.

YOKSULLUĞUN KOKUSU O!

Filmin başarısı güçlü bir sinema dili kurabilmiş olmasından kaynaklanıyor. Sürprizlerle dolu olması, sağlam kurulmuş senaryosu ilgiyi daha da artırıyor. Fakat bizim bu filmi önemsememiz, içerisinde büyük bir sınıf öfkelerini barındırmasından desek yanlış olmaz.

Başta Kim ailesi bizim gözümüzde kötü bir konuma erişecek ve Park ailesinin yanında konumlanacakken, senaryo zenginlerin başlarına saflıklarından dolayı türlü işler geldiği sonucunun çıkmasına asla izin vermi-

yor. "Zenginler ama yine de kibarlar" derken aslında Park'ların Kim ailesini nasıl da aşağıladığını görüyoruz.

Filmin "koku"ya özel bir vurgusu var. Açılış sekansında bodrum katının yol ile aynı hizada olan penceresinde sallanan çoraplar, koku metaforuna yapılan ilk vurgu. Park ailesinin küçük çocukları Da-Song'un "Hepsi aynı kokuyor" demesiyle bu vurgu kesinlik kazanıyor. Akabinde Mr. Park'ın şikâyeti şu sözlerle karşımıza çıkıyor: "Metroya binen insanlar gibi kokuyorlar, arabanın arkasında otururken bu kokuya dayanamıyorum."

Kim ailesi üzerlerine yapışan bu kokudan kurtulmaya çalışsa da bu çok mümkün değil. Çünkü yaşadıkları derme çatma mahallede herkes bu kokuyu taşıyor: Ait oldukları sınıfın, yoksulluğun kokusu.

ÇÜRÜMÜŞ SİSTEMİN BİREYLERİ

Parazit'teki kadın karakterler sınıf farkını her halleriyle gözler önüne seriyor. Bir yanda ciciş köpekleriyle dolaşan, her şeyi kontrol altında tutmaya çalışan, inanılmaz kompakt düşünen, güzel ve temiz giyinen, elini sıcak sudan soğuk suya sokmayan bir kadın. Diğer yanda evin kirli işlerini üstlenen, tırnağı kırılmış mı kırılmamış mı umurunda olmayan, tek derdi geçinmek için çalışmak olan bir kadın.

Hikâye her ne kadar bireyler üzerinden anlatılsa da çürümüş sistemi görebiliyoruz. Özellikle Kim ailesinin fertlerinin kendi gerçeklikleri ile yaptıkları arasındaki çelişkiler dikkat çekiyor. Ailenin önceki şoförünün kovulmasını sağlayan Kim ailesi, en olmadık zamanda o şoförün yeniden iş bulup bulamamasını dert edebiliyor. Hamamböceği metaforuna sığınarak "İkimiz de işçiyiz oysa" diyebiliyorlar mesela. Veya Park ailesine tüm hayatını adanmış hizmetli kadını işinden eden yeni hizmetçi, anne Chung-So-Ok, evin eski hizmetçisiyle yüzleşmek zorunda kaldığında "İkimiz de emekçiyiz, bu sorunu halledebiliriz kız kardeşim" diyerek ait olduğu sınıfı bir anda hatırlayabiliyor. Ama tüm bunlar yine de arınmalarına neden olmuyor. Yönetmen, filmi için, "Palyaçosuz bir komedi, kötü adamsız bir dram" diyor. Hal böyle olunca da bir aileyi sınıf atlama çabası kemirirken, diğer tarafı da büyük bir kibir yavaş yavaş yok edebiliyor...

Bir çok bakımdan yılın en iyi filmi olarak anılmayı hak eden Parazit, bizi şu sonuca taşıyor: Yıllarca ezilmişlik, ötekileştirilme, sömürülme duygusunun öfkesi bir düzeni altüst edebilir, sınıfları ortadan kaldırabilir.

BİR KAYYUM HİKAYESİ:

İşimden oldum, direncimden asla!

Van'da kayyumla işinden olan belediye işçisi bir kadın anlatıyor: Sinmedim, hakkımı aramaktan vazgeçmedim, bugünlerin biteceğine inancımı yitirmedim!

Merhaba; Adımla birlikte kendimi tanıtabilme-yi gerçekten isterdim. Ne var ki ülkenin trajikomik vukuat ve kararlarından birinin içerisine düşmek istemedim. Ancak size Van'dan yazdığımı bilmenizi isterim. Benim hikâyem bu ülkedeki birçok kadın ve erkeğin muzdarip olduğu kayyumlarla ilgili. Haliyle eski bir belediye çalışanı olduğumu anlamışsınızdır.

Bu mektubu size yazıyor olmamın birçok nedeni var. Emek ve hak gaspına uğrayan bir kadın olarak Ekmek ve Gül'e yazmak hem olayın yarattığı sonuçların birinci ağızdan anlatımı hem de dayanışmanın kadın hali için oldukça anlamlı olacak diye düşündüm. Bu ülkenin Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde bulunan illerinde de kayyum politikaları uygulanmış olsaydı belki de böyle bir iletişim kurmamıza gerek kalmayacaktı. Ancak kayyum politikası sadece Kürtler için icat edilerek sadece Kürt illerinde uygulandığı ve öncelikle kadın çalışmaları, kadın müdürlükleri ve kadın çalışanlar hedef alındığı için konuşulması gerektiği inancındayım.

GELENEKSEL TAVRIMIZ HEP DİRENİŞ

Bu süreç elbette zor ve sancılı oldu. Herkeste olduğu gibi bende de öyle. Ancak bunun kesinlikle benimle ilgili olmadığını biliyordum. Ne eğitim durumum, ne çalışma disiplini, ne yeterliliğim ne de iş ahlakımla alakalı olduğundan emindim. Bu nedenle - gerçekçi olmak her zaman daha anlamlıdır- emeklerimin sudan sebeplerle hiçleştirilmesi ve iktidarın siyasi kararıyla işimden edilmem elbette ki sarsıcı oldu. Ancak yanıp yıkılmak yerine hem bununla başa çıkmaya hem de üzüntümü de gayet yaşayıp aynı zamanda iş arayışlarımaya devam ettim. Çünkü ırkçı, cinsiyetçi, faşist ve hukuksuz bu tarz yaklaşımlara karşı geleneksel bir tavrımız oldu hep: Direniş :)

Bir önceki kayyum döneminde ka-

ÇOCUK BAKICILIĞI MACERAM:

'Size o kadarlık para veremem, valla utanırım'

YAPTIĞIM çalışmaların toplumsal karşılığını görebilme, takip etme imkânına sahip olduğum düzenli işimden edildikten sonrası birçok sektörde çalışma deneyimim oldu. Yani ucuz iş gücü olarak serüvene katıldım. Yaptığım birçok iş görüşmesi hep çok olumlu ilerledi. Görüşmeler sonrası yeterliliğime inanan kuruluşlar benimle çalışmak istediklerini iletiyorlardı. Onlarla maaş, ulaşım, sosyal haklar, barınma ve işe başlamak için yola çıkacağım tarihi bile konuştuktan sonra, hazırlıklarına başlamak üzereyken yeniden bana ulaşıyorlar ve nasıl olmuşsa ya proje iptal oluyor ya da açıkça cv'mde belirttiğim basit bir özellik gözlerinden kaçmış oluyordu.

Çocuk bakıcılığı yapmak istedim mesela, ki karşılaştığım en duygusal durumlardan biriydi diyebilirim. Ancak ebeveynler üniversite mezunu ve o an işsiz olduğumu öğrenince; "Çok üzgünüm, ben asgari ücret ödeyemem ve bu iş için verebileceğim miktarı size vermekten hicap duyarım. Vicdanım elvermez. Valla utanırım. Elimden gelene içim elvermez..." gibi çok ılımlı şeyler söylediler.

Sonrasında çağrı merkezi deneyimim oldu. İşte orası oldukça vahimdi benim için. İnsanların mecbur kaldıklarında mobbingin en korkunç şekilde yaşandığı yerlerde yıllarca çalışmak zorunda kalışına tanıklık ettim. Ben üç ay dayanabildim ve mobbing, sağlıksız çalışma koşulları gibi nedenleri aktarıp biraz da yöneticilerle çatışarak istifamı verdim.

Ürettiklerimi ve pişirdiklerimi sattığım da oldu. Böylece bir süre kendimi idare edebildim. Neyse ki sonradan yine emeklerimin tam karşılığını alamamam da değer gördüğüm ve yaptığım işin takdir edildiği, başarılarımın göz ardı edilmediği başka bir sektörde işe başladım.

patılan kadın kurumları ve durdurulan kadın çalışmaları ile büyük boşluk oluşmuştu. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinin kazanılması ile birlikte yeniden

bir umut yaratılmıştı. Ancak ikinci kayyum dalgası başlatılarak yine anti-demokratik ve hukuksuz uygulamalara girişildi. Bu da aslında kayyumların,

kadınların yerel yönetimlerde bunca yıldır binbir emekle elde ettikleri kazanımların kökünü kazımaya çalıştıklarını gösteriyor. Dertleri ve istekleri; kadının ikinci sınıf olmaya devam etmesi, kendisi ve diğerlerinin hakları için mücadele etmemesi, görünür olmayı görünür kılmaya dair dayanışmada bulunmaması, domestik alana hapsolüp çocuk bakması ve sesini çıkarmadan ucuz iş gücü olmaya devam etmesidir. İstediklerini kısmen de olsa gerçekleştirdiler. İşimden oldum ama evde kalmadım, sinmedim, hakkımı aramaktan vazgeçmedim. Çokça yorulduğum da oldu, üzüldüğüm de. Yine de bugünlerin biteceğine dair inancımı yitirmem için hunharca çabaladım:) Ve tabii ki bu süreçte desteklerini esirgemeyen, dayanışma içinde olduğumuz dostlarımın katkısını da ihmal edemem.

İNANIYORUM, DÖNECEĞİZ...

Ve hep aklımın bir kenarında; er ya da geç ama bir gün mutlaka hakkım olanı alacağım, düşüncesi ve inancı oldu. Yani ben o kuruma geri döneceğim! Bu yüzden bu mektubu bir şekilde böyle bir ortamın etkilerine maruz kalan kadın arkadaşlarla paylaşma ve dayanışma maksadıyla yazmış bulunuyorum. Zor, yıpratıcı ve sarsıcı olduğunun farkındayım. Kimileri için belki daha büyük, sevimsiz sonuçları olmuş olabilir. Ancak bu şekilde devam edemez. Buna siz de inanın! Baskının böylesine yoğun olduğu bu dönem bana 12 Eylül'ü hatırlatıyor. Ve tarihsel süreçler bize büyük baskı dönemlerinden sonra aydınlık dönemlerin başladığını göstermiştir. Nitekim 12 Eylül sonrası ilk kıvılcımların kadınlar tarafından başlatılmış olması da tesadüf değil diye düşünüyorum. Çünkü baskı ve ötekileştirmeyi en yoğun kadınlar yaşadığından özgürlük, gülmek ve eğlenmeyi de en çok kadınlar tadına vara vara yaşar; kendileri ve diğer kadınlar için. Bu bağlamda bu baskıcı ortamı da yine kadınlar kıracak. İnaniyorum. Bu inançla hepinizi sevgiyle selamlıyor ve kucaklıyorum.

Kayyumlar kadınların dayanışma ağlarını hedef aldı

2016'dan bu yana bölgede 43 kadın dayanışma merkezi kapatıldı. Belediyelerde çalışan çok sayıda kadın işten atıldı. Kadınların ekonomik bağımlılıkları arttı, sosyal hayatları daha da daraldı.

Zeynep TAĞTEKİN Diyarbakır

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine atanan kayyum, belediyeye bağlı kadın kurumlarını kapattı. Aynı zamanda kentteki pek çok kadın örgütü de kapatıldı, işlevsiz hale getirildi. Bunun hem bu alanlarda çalışan kadınlara hem de bu alanlardan hizmet alan kadınlara faturası oldukça ağır oldu.

Kayyum politikalarıyla hedeflenen ne, sonuçları neler oluyor diye sohbet etmek üzere, kayyum atanmadan önce Diyarbakır Belediyesinin Kadın Politikaları Birimi'nde çalışan bir kadın arkadaşımızla buluşuyoruz. 2016'dan bu yana bölgede 43 kadın dayanışma merkezinin kapatıldığını hatırlatıyor. Buralarda çalışmalar yürüten kadınların işsiz kaldığını, ancak belediyelerde çok daha fazla sayıda kadının işten çıkarıldığını söylüyor.

Önce bu kurumlardan hizmet alan kadınların nasıl etkilendiğini anlatıyor: "Kadınların gideceği alanlar daraltıldı. Aynı zamanda şiddet gören kadınların başvuracağı yerler kalmadığı için kadınlar şiddeti tekrar tekrar yaşamak zorunda kalıyor. Çünkü başvuracağı yerler yok. Evet devlet kurumları var, ama onların kadınları evlerine geri göndermek üzerine teşvikleri oluyor. Şiddet

gören kadınlar sorgulanıyor ve gördükleri şiddet için suçlanıyorlar. Bu kurumlara güven kalmadığı için kadınlar gitmek istemiyor."

Belediyelerin kadın kurumlarının kadınlar açısından kolay ulaşılabilir olmasının hem başvuran kadınlar hem de onlara hizmet sunan kadınlar bakımından karşılıklı bir dayanışma ilişkisi geliştirdiğini, kayyumların bu kurumları kapatarak aslında kadın dayanışmasını da dinamitlediğini belirtiyor: "Sadece fiziksel değil cinsel, ekonomik, psikolojik, dijital ve flört şiddeti yani her türlü şiddet gören kadınlar bu kurumlara geliyordu ve bu kurumlarda dayanışarak güçleniyordu. Kadınlar bu kurumlara gelince eve döndükleri de oluyordu; ancak artık gidebilecek yerlerinin olduğunu bilerek ve kendilerinin bir özne olduklarının farkında olarak... Biz şiddet gören kadınla dayanışırken aynı zamanda kendi aramızda da dayanışıyoruz. O kadınla birlikte ben de kendi cinsimin birçok sorunuyla yüzleşip üstesinden gelmeye çalışıyordum. O alan elinizden alınıyor ve ortada kalıyorsunuz. Bunun ciddi bir psikolojik etkisi oluyor."

İŞE YARAMAYACAK

Kayyumların gelir gelmez öncelikle kadın kurumlarını kapatmasının tam da bu "birlikte güçlenme"ye karşı olduğunu düşünüyor: "Bu kurumların kapatılması aslında bu kadın ağını bölmeye

dönük bir hedef. Kayyumun en büyük politikası da buydu. Neden gelir gelmez kadın kurumlarını kapattı? Neden başka bir merkez değil de kadın kurumlarının içini boşaltıp kapattı? İşte bu dayanışma ağını kesmek için yaptı. Önceden Diyarbakır'da her ilçeye gittiğinizde bir kadın kurumuyla karşılaşabilirken şu an maalesef yok."

Bütün bu yok etme politikasının ise "işe yaramayacağını" söylüyor arkadaşımız; bu kararlı ifadesi bir deneyimin sonucu: "İktidar her zaman şunu unuttuyor; kadınlar geçmişten beri mücadele ediyor, bu mücadele öyle ha diye ortaya çıkmadı. Bizim bir tarihimiz var, kadınlarda o hafıza halen canlı. Bakın, Diyarbakır'da Rosa Kadın Derneği'nin tekrar kurulmasının ve hemen benimsenmesinin en büyük sebebi de bu. Kadınlar mücadele ağı örmeyi asla bırakmıyor. Bırakmayacak..."

KAYYUM ATINCA İŞ BULMAK DA ZOR

Kayyum politikalarının kadınların ekonomik olarak da zora düşmelerine neden olduğunu belirterek, şöyle diyor: "Kayyumun atanmasıyla birlikte birçok iş alanı kapatıldı, evet ekonomik kriz her yerde var ama bir şehre kayyum atandıysa orası güvenli bölge değildir diye yatırım olmuyor. Diyarbakır'da bir sürü kadın işsiz kaldı."

Peki, kendisi neler yaşamıştı? Bu soruya bir çırpıda cevap vermek kolay olmuyor onun için. "Ben 3 yıl önce Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde çalışırken kayyum tarafından işten çıkarıldım, ekonomik olarak bağımsızlığımı yitirdim, ailemin desteğiyle hayatımı geçindirmek zorunda kaldım. İş bakmadın mı dersene... Birçok yerde iş arayışına girdim ama maalesef kayyumdan dolayı çıkarıldığınız için ve OHAL bitmiş olsa bile koşulları hala devam ettiği için hiçbir yer riski göze alıp sizi işe almıyor. Çalıştığınızda kendi ayaklarınızı üzerinde duruyorsunuz, bütün kültürel ve sosyal aktivitelerinizi bununla yapıyorsunuz. İşten çıkarıldıktan sonra sosyal hayatımdan feragat etmek zorunda kaldım."

Sendikalaşma mücadelesi çok şey değiştirdi

Genç yaştan beri işçiyim. Çalıştığım bir fabrikada verdiğimiz sendikal mücadelenin bize kattıklarını anlatmak istiyorum. Fabrikada baskı, müdür ve şeflerin hakaretleri, bitmek bilmeyen “hadi hadi”ler... Çalışma koşullarından dolayı iş kazaları... Çalışırken zaman geçiyor, zaman geçerken çalıştığın arkadaşlarının yaşamlarına dokunmaya başlıyorsun. Onların yaşadığı zorluklara şahit olunca düzeni sorgulamaya başlıyorsun. “Yahu insanlıktan çıkmışız, ne oluyor, ne olacak, nasıl yapmalı?” demeye başlıyorsun...

Böyle yaşayıp giderken fabrikada çalışma yürütmeye başladı sendikamız. Gittik sendikamızı tanıdık, birlikte sorunlarımızı konuştuk, pek çok cevap aldık. Sendikanın aktif üyeleriydik artık. Vakit kaybetmeden komitemizi kurduk, toplantılar yaptık. Başladık, öğrendiklerimizi anlatmaya... 500 kişilik fabrikada yaklaşık iki ayda 50 kadar üyeyle 5000 kişilik güçte hissedeceğimiz durumlara şahit olduk. Bizden farklı bölümlerde çalışma yürüten arkadaşlarımız da vardı, hep birlikte sesimiz çıkıyordu artık.

Değil beş gün fazla izin, mesaisiz geçen bir gün bile nimetti sendikadan önce. Günlük yarım saat fazla çalışıyorduk, geri çektirdik. Hatta işten ayrılan bir abimiz mahkeme kararıyla geriye dönük saatlerinin karşılığını alabildi. Pazar günü mesai ücretleri yüzde 50 idi yüzde 100'e çıkarttırdık. Mesai ücretleri elden veriliyordu bankaya yatırılmasını sağladık.

SENDİKAYI SOKAMADIK AMA...

Yavaş yavaş bir şeyler oturdu derken ciddi bir baskı yaşanmaya başladı. Makinede oturan kadın arkadaşların altından sandalyeleri alındı, tuvalete giderken bile izin isteniyordu artık. Ama maşlar geç yatınca toplu bir patlama yaşadık. Bölüm bölüm makinalarını kapatıp toplandı işçiler. Patron baskısına karşılık işçi baskısı galip geldi ve aynı gün maaşlar yatırıldı. Zamanla sendikal faaliyet yürüten arkadaşlarımız çeşitli bahanelerle işten atıldı. Onların bıraktığı yerden devraldık çalışmalarını. Sendikayı birlikte konuşuyor oluşumuz bile bir güven ortamı sağladı aramızda. Üye olsun olmasın bir sıkıntı yaşadığımızda yüzlerce imza toplayabildik. Bunlar fabrikada ciddi kazanımlardı bizim için. Sendikayı sokamadık ama sendika bilinciyle pek çok işler başardık.

Sendikayı fabrikaya sokamadık ama çok işler başardık. Sınıf olarak bilinçlenir ve örgütlenirsek pek çok şeyin üstesinden gelebiliriz.

SINIF SENDİKACILIĞINI ÖĞRENDİK

Bizler gerçek sendika bilincini, yanımızda duruşunu, sınıf sendikacılığını öğrenmiş olduk. O iş yerinden ayrıldıktan sonra farklı iş kollarında da çalıştım. Oralarda da öğrenmeye, bildiklerimi öğretmeye devam ettim. Çalışma yaşamının her alanında bunda ısrarcı olacağımı biliyorum. Ama bu ısrarım üye olup herhangi bir sendikanın mucizeler yaratmasını beklemekle geçmeyecek, bizlerin de fabrikada olduğu kadar sendikada da aktif rol oynamamız gerektiği üzerinde konumlanacak.

Çünkü yine öğrendim ki başlı başına sendikada değil bizim kurtuluşumuz, işçiler olarak gerçekten örgütlü oluşumuzda. Ve her sendikacının işçi hakları ve mücadelesinin gözetmediğini de gördüm. Onlarca sendika var. Gerçek bir kazanımı ancak sınıf sendikacılığı anlayışında birleşsek elde edebiliriz. Maruz kaldığımız sömürüye karşı sınıf olarak bilinçlenirsek ve örgütlenirsek pek çok şeyin üstesinden gelebileceğimizi biliyorum.

*Gıda işçisi
bir kadın
Esenyurt /
İSTANBUL*

14 saat çalışıyordum, 'yeter' dedim, bakın ne oldu

Merhabalar; Ben Dilek, 36 yaşındayım. Üç çocuk annesiyim, eşimle beraber çalışıp evimi geçindirmeye çalışıyorum. En büyük çocuğum 11 yaşında. 24 yaşında evlendim. Sorumluluk sahibi çoğu kişiyi iyi gösterdiği kadınlardan biriyim. Gün boyu çalışır, evine gelir temizliğini yapar, nerede ne yapacağını, susmasını bilen biriyim.

Peki, böyle olmak gerçekten iyi mi? Susmasını bilmek yani...

Evin sorumluluğu, işin sorumluluğu bizi yıpratmaya yetiyor da artıyor bile, mesaisi çok olan bir fabrikada bundan tam 7 sene önce işe başladım. İşe girerken 8 saat dediler. Primiydi, mesaisiydi derken biz de eşimle konuşup bir ev alabiliriz diye düşünmüştük. Kirada yaşamak zor çünkü. Ne ev alması! Bizim ev bakacak zamanımız olmadı.

Şu an haftalık iznimizi kullanmayalı tam iki ay oldu.

Geçen gün yalvardım resmen, en azından hafta içi mesaiye kalma-yayım diye, ama hiçbir şekilde izin vermiyorlar. İşten atmaktan tut, tutanak, prim kesintileriyle bizleri tehdit ediyorlar. Biz alanda toplam 300 kadınız.

Ve hepimiz vardiya dönüyoruz, 'Kara Cuma' denilen lanet gün yüzünden vardiya dönemedik. Bırak vardiya dönmeyi, tuvalette gittiğimiz saat, yemek saati, namaz saati, dakikası dakikasına hesaplanmaya başladı. "Stok yapılacak, yok zamanında teslim olcak..." Biz yine iyi sayılırız, bazı arkadaşlarımız iki aydır gece vardiyasındayız. Hepimiz bir olalım dedik, kalma-yalım mesaiye, üst konumdakileri toplantıya çağırdık, müdür bey geldi. Herkes konuştu. Birisi dedi, "Kardeşimin nişanı var. İzin verin, bu akşam erken çıkalım", herkes art arda sıraladı sorununu. Sıra bana geldi. Dedim, "Yaklaşık 4 haftadır eve gidince yemek yapamıyorum, yorgunluktan ayağımın altı su toplamış, iş ayak-balarımı toplam 12 saat giyiyorum, bacağım oturunca kasılma yapıyor, daha önce doktora gittiğimde 'ayakta fazla durmaktan' demişti, şimdi de sorunun farklı olduğunu pek düşünmüyorum. Çoluk çocuk kahvaltılık yapıyorduk, dün akşam onlar da bitti. Ne alışverişe gidebiliyorum, ne de evimi temizleyebiliyorum. Yol 1 saat sürüyor, yani 14 saat boyunca evden dışarıdayım, burada bizden yüklü yüklü adetler istiyorsunuz, bunları yapabilmek için kendimizi yırtıyoruz ki prim kesilmesin ama çoğunlukla prim almıyoruz. Bir gün rapor da alsak, bir saat işe geç de kalsak o gün primimizi kesiyorsunuz. Evet işsiz kalmaktan korkuyorum ama çocuğumun saçını okşayıp ona iyi güzel şeyler de öğretmek istiyorum. Ben sadece çalışması gereken bir kadın değilim aynı zamanda annem, işçi olmaktan başka sorumluluklarım da var benim" dedim ve ekledim, "Ben artık mesaiye kalmıyorum, sağlığım el vermiyor. Siz ofiste gün boyu oturuyorsunuz, yaptığınız işi küçük görmüyorsunuz, fakat siz bile mesaiye kalmıyorken biz bizden kesilen mesailere neden kalmaya devan edelim?" diyerek sözümü bitirdim.

O akşam hiç kimseyi mesailere bırakmadılar. İşe geldiğimde çoğunluğun yüzündeki sevinci görebiliyordum ve gerçekten çok mutluydum. Yani 'kara Cuma'yı yapan da biz kadınlardık. Birlik olup, yıkan da biz kadınlardık. Sizce de sadece birlik olup sesimizi duyurmanın, bizlere dayatılan fiziksel, psikolojik, vb. bütün şiddetlere ve baskılara dur deyip üstesinden gelmenin zamanı gelmedi mi?

İkitelli / İSTANBUL

Vücudumuzdan mesaj var!

Yüzünüz solgun, dudaklarınız mor mu? Tırnaklarınız hemen kırılıyor; kemikleriniz ağrıyor mu? Diş etleri kanaması derdiniz mi oldu? O halde bu mesajları dikkatle okuyun!

DİL VE DERİDE ÇATLAKLAR VARSA...

BAZI deri hastalıkları ve sinir sistemi bozuklukları B6 vitamini eksikliğinden kaynaklanabilir. Özellikle dudak ve dil çatlaması ya da egzama gibi belirtiler, vücutta B6 vitamini eksikliğini işaret edebilir. Eksikliğinde hücre yenilenmesi yavaşlar ve egzama, iltihaplanma gibi deri problemleri görülebilir.

Karaciğer, böbrek, beyin, yumurta sarısı, tavuk, balık, süt ve süt ürünleri ve bira mayası B6 içeriğine sahiptir. Muz, avokado, patates, ıspanak, bezelye ve yulaf ise bitkisel kaynaklı B6 depolardır.

TIRNAKLARINIZ ÇABUCAK KIRILIYOR SAÇLARINIZ CANSIZLAŞIYOR MU?

SAÇLARDA kepeklenme, dökülme, cansızlık, kırılmalar; tırnaklarda çabuk kırılma, yumuşama, beyaz lekeler ve yavaş uzama gibi belirtiler H vitamini diğer adıyla biotin ya da B7 vitamini eksikliğini işaret edebilir.

E vitamininin de yaşlanma geciktirici, hücre yenileyici etkisi ile yokluğunda ciltte kuruma çatlaklar ve kırışıklıklar sık görülebilir.

E vitamini; badem, ay çekirdeği, kabak çekirdeği, fındık, ceviz gibi kuruyemişlerde; zeytinyağında, ıspanak, marul, tere, maydanoz, lahanası, brokoli, balkabağı, kereviz gibi sebzelerde; ton balığı, somon, sardalye ve hamsi gibi balıklarda; muz, kivi, avokado, mango gibi meyvelerde bulunur.

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

Vücudumuzda her an bir şeyler olup bitiyor. Bunun için de birçok mineral ve vitamin kullanılıyor. Sağlıklı bir insanda soluk alıp vermekten başlayıp şekerin parçalanıp enerjiye dönüştürülmesine, yiyeceklerin parçalanıp sindirilmesine kadar tüm süreçlerde etkili olan bu vitamin ve mineral yokluğu, bize birtakım sinyallerle kendini hissettirir. Bazen ufak bir mesajın doğru algılanması, kişiyi erkenden hekime getiren ve çok daha kötüleşebilecek bir durumu basitçe, kökten çözmeye yarayan bir kurtarıcı olabilir. Bu yüzden bazen küçük mesajları, altta yatan başka herhangi bir hastalık yoksa da, dinlemek gerekir.

'KEMİKLERİM SIZLIYOR' DİYORSANIZ...

D VİTAMİNİ güneş ışınlarının deri yoluyla vücuda alınması ile oluşan ve yağ dokusunda depolanan ve kemik oluşumunda görevli bir vitamindir. Vücutta D vitamini eksikliği kendini kemik ağrısı, kemik erimesi, halsizlik olarak gösterebilir. D vitamini; özellikle öğle güneşinde, koruyucu sürmeden güneşlenerek vücuda alınabilen bir vitamindir. Çok az gıdada D vitamini doğal olarak bulunur. Somon ve ton balığı gibi yağlı balıklar en iyi D vitamini kaynaklarıdır. Ciğer, yumurta sarısı ve peynir düşük düzeyde D vitamini içerir.

GECE GÖRMEKTE ZORLUK MU ÇEKİYORSUNUZ?

A vitamini normal ve gece görmeye destek sağlayan bir vitamindir. Eksikliğinde göz akı ve korneanın parlaklığını kaybederek kuruması ve gece körlüğü gibi problemler ortaya çıkabilir.

A vitamini; karaciğer, balık yağı, süt, tereyağı, yumurta, böbrek, peynir, yoğurt gibi hayvansal gıdalarda ve ıspanak, maydanoz, mercimek, pırasa, brokoli, pazı, kabak, havuç, patates, kavun, kırmızı biber, greyfurt, bezelye, karpuz gibi bitkisel kaynaklarda bulunur.

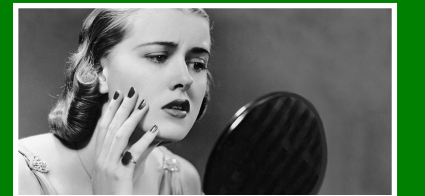
Doktor reçetesi olmadan A vitamini kullanmak özellikle gebelerde zararlı etkilere neden olur. Doktorunuza danışmadan kullanmayınız!

'CİLDİM SOLDU' DİYENLER...

HALSİZLİK bazen de kan yapım hücrelerinin ya da kanda oksijen taşımaya görevli hemoglobinin taşıma aracı olan demir mineralinin eksikliğine bağlı kansızlık sebebiyle olabilir. Demir eksikliği anemisi en sık görülen vitamin-mineral eksikliğidir. Anemi derin ise ciltte soluk bir görüntüye neden olabilir.

Demir minerali en fazla; et, yumurta sarısı, dalak, karaciğer, böbrek, kuru meyveler, fındık, hurma, koyu yapraklı sebzeler, tahıllar, pirinç, midye, istiridye, armut, fasulye, kabak, maden suyu, badem, pancar, tavuk, mısır gevreği, balık, şeftali, kahve gibi gıdalarda bulunur.

CİLTTE MORARMALARA DİKKAT!

VÜCUTTA herhangi bir travmaya maruz kalmadan cilt altında kolayca morlukların oluşması ya da ciltte kırmızı-mavi renkte morluk ve noktaların görülmesi C vitamini eksikliğini ifade edebilir. Çünkü C vitamini eksikliği vücutta çeşitli dokuların yıkılmasına ve doku tamirinin sekteye uğramasına neden olur.

Limon ve özellikle greyfurt C vitamini deposudur; günlük 1 adet greyfurt tüketmek neredeyse günlük C vitamini ihtiyacını karşılar.

DURDUK YERE KANAMALAR NEYİN HABERCİSİ?

REGL kanamalarının uzun sürmesi, sebepsiz yere diş eti ve burun kanamalarının oluşması, idrarda ya da dışkıda kan görülmesi, yenidoğan bebeğin göbeğinden kanaması K vitamini eksikliğine işaret olabilir.

K vitamini; lahanası, maydanoz, brüksel lahanası, fasulye gibi yeşil yapraklı sebzeler ile et, yumurta ve peynirde bulunur.

SEKRETER DESKİNDE KADIN OLMAK-2

Sorunların da taleplerin de dahası var

Dergimizin ekim sayısında "Sekreter deskinde kadın olmak" başlıklı bir mektup yayımlamıştık. Tıbbi sekreter olarak çalışan bir kadın arkadaşımız, çalışma koşulları ve kadın çalışanlara yönelik ayrımcılık, şiddet ve taciz olaylarından bahsetmiş, hastane çalışanları ve hastalar açısından sorunun kaynağının performans dayalı sağlık sistemi olduğuna dikkat çekmiş ve mücadele çağrısı yapmıştı.

Mektubu okuyan kadın tıbbi sekreterler "Dahası var" dediler. İş güvenliği ciddi bir sorun olduğu için ne kadınların ismini ne de çalıştıkları hastaneyi belirtebiliyoruz. Bu bile sorunun boyutunu gösteriyor aslında.

İşte İzmir'de tıbbi sekreter olarak çalışan kadınların "daha"sı:

GÜNAH KEÇİSİ BİZ MİYİZ?

EKİP ilişkisi çok önemli; benzer sorunlar yaşasak da yer aldığımız ekibe göre farklı yoğunlukta hissediyoruz. Sorumlu hemşirenin ya da bölüm hocalarının bizlere yaklaşımı çok farklı olabiliyor; bazı birimlerde iş birliği ve dayanışma ile zorluklarımız azalırken, bazılarında her sorunun günah keçisi biz oluyoruz. Çalışma koşulları ile ilgili standartlar

olmalı; ekip içi ilişkiler eşitlikçi olmalı.

Farklı kadrolarda olmamız birlik olmamızın önündeki engellerden birisi. 657/4-A kadrosu olan da var, 4-B olan da, taşerondan kadroya geçen 4-D de... Aynı işi yapıyoruz ama aynı haklara sahip değiliz, maaşlarımız farklı. Bu da can sıkıcı bir durum. Herkes aynı kadroda güvenceli çalışmalı.

HER AN ŞİDDETLE BURUN BURUNA

HASTA veya hasta yakınlarının şiddetine uğramaktan korkuyoruz, "Kliniklerdeki sekreter desklerine cam yapılsın" derken polikliniklerdeki camlar da kaldırıldı. Sorun çıktığında güvenlik görevlileri karışmak istemiyorlar, çünkü idare arkalarında durmuyor. Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi için kalıcı çözümler uygulanmalı.

SANKİ SATIŞ TEMSİLCİSİYİZ

HOCAYA ücret ödeyen hasta her şeyi kendine hak görüyor. Ve en fazla da bizlere yükleniyorlar. Hastanede parayla iş yapılması çok kötü, sanki ticaret yapıyoruz da biz de satış temsilcisi gibi... Bir şeyler aksadığında da hasta ve yakınları için muhatap biziz tabi. Sağlık hizmetleri tamamen parasız olmalı.

YÖNETİM DEĞİŞTİKÇE YERİMİZ DE DEĞİŞİYOR

REKTÖRLÜK değişince başhekimlik değişiyor, müdürler, amirler ve dolayısıyla birimlerimiz ve uygulamalarımız da... İş planımız ve iş yükümüz sürekli değişiyor; yerimiz değiştiğinde yeniden öğrenme ve uyum zor oluyor, ki yer değişiklikleri ve görevde yükselmelerde torpilin rol oynaması da cabası. Yönetim değişimi uzun periyotlarda olmalı, görev yerlerinin tanımlarımız olmalı, görev yerlerinin belirlenmesinde adil olunmalı.

DİNLENME ODASI YOK

ÜNİVERSİTE hastanesi kapasitesinin üzerinde hasta başvurusu alıyor. Eleman sayısı da yeter-sizleştikçe iş yükü artıyor. Sevk zinciri işlemeli; üniversite hastanesine üçüncü basamak sağlık hizmeti alması gereken hastalar gelmeli. Bu hem sağlık hizmetinin kalitesi hem de çalışanların insani koşullarda çalışabilmesi için zorunludur.

Dinlenme odalarımız yok, tuvaletler yetersiz. Hasta ve hasta yakınlarının kullandığı alanlarda rahatça sohbet edemiyoruz. Çalışan memnuniyetine yönelik iyileştirmeler yapılmalı.

Dizideki Ali Vefa'ya ağlayıp gerçek Ali Vefaları dışlıyor musunuz?

Mine BAYLAV

Yaklaşık 10 yıldır otizmlili bireylerde spor üzerine çalışmaktayım. Öncelikle otizmin geçmişe nazaran son yıllarda daha da arttığının altını çizmek istiyorum. Hastalıkları Kontrol Etme ve Önleme Merkezi'nin (Centers for Disease Control Prevention) verilerine göre 2006 yılında her 150 çocukta birinde otizm görülürken, 2018 verilerine göre her 59 çocukta birinde otizm görülüyor. Otizme neyin neden olduğu bilinmemekle birlikte genetik olduğuna dair bulgular var. Hem genetik temellerin hem de çevresel faktörlerin etkileri üzerine araştırmalar sürüyor.

OTİZMLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ

Otizmlili bireylere rehabilitasyon merkezlerinde ayda 8 saat bireysel ders, 4 saat de grup eğitimi veriliyor. Tabi ki bu ders saatleri otizmlili bireyler için çok yetersiz. Bunun yanı sıra bazı devlet okullarında otizmlili bireylere yönelik sınıflar bu-

lunmaktadır. Hatırlarsınız; geçtiğimiz günlerde Aksaray'da bir devlet okulunda otizmlili öğrencilere ve ailelerine yönelik utanç verici muameleler toplumun da tepki göstermesiyle medyada geniş bir yer tutmuştu. Ancak bu durum birçok otizmlili bireyin ve ailesinin yıllardır yaşadığı sorunlardan sadece birisi.

Otizmlili bireyler ve aileleri yaşamın her alanında türlü sıkıntılarla karşılaşılıyor. Otobüste, metroda, lokantada, kafede, AVM'de otizmlili bir birey ağladığında veya öfke nöbeti geçirdiğinde çevredekiler tarafından ailelere "Deliyse sahip çık, sus-tursana çocuğunu, bağırıyorsa evde oturt, dışarı çıkarma" şeklinde tepkiler gösteriliyor. Bu tepkiler otizmlili bireylerin ve ailelerinin hayatlarını iyice zorlaştırıyor. Aileler çocuklarıyla toplu taşımaya binmeyi, lokantaya gitmeyi, sosyal aktivitelerde bulunmayı zaman içerisinde bırakıyor. Bu durum iletişim problemi olan otizmlili bireylerin sosyal hayattan ve ortamlardan tamamen kopmasına sebep oluyor.

Bir eğitmen olarak meslek hayatımda benim de yaşadığım sıkıntılar var. Mesela

yaşadığımız şehirde otizmlili öğrencimin spor eğitimi için görüştüğüm birçok spor salonundan hayır cevabı aldım. Yine ismini vermek istemediğim özel bir okulun yüzme havuzunu ücretini ödeyerek kullanmak istediğimizde velilerden "Bizim çocuklarımızla aynı havuzu kullanamazlar, şayet kullanırlarsa çocuklarımızı okuldan alırsın" gibi tehdit ve tepkiler geldi. Sonuçta havuzu kullanmamıza izin verilmedi. Yaşananlara bakılınca Aksaray'da devlet okulundaki velilerin verdiği tepki ile özel okuldaki velilerin tepkileri aynı.

Yani sorun tekil değil genel.

Anlayacağınız insanlar Mucize Doktor dizisindeki Ali Vefa'ya ağlayıp, dolmuşta, parkta, karşı dairedeki Ali Vefaları dışlıyor.

EĞİTİMDE, SOSYAL HAYATTA, SPORDA

Otizmlili bireylerin hakları ve talepleri var: Öncelikle eğitim ders saatleri artırılmalıdır.

Yasal hakları olan devlet okullarındaki eğitim haklarını her birey gibi sonuna kadar sorunsuz ve engelsiz bir şekilde kullanabilmeleri için uygulamalar hayata geçirilmeli.

Otizmlili bireylerle birebir ve yoğun eğitime yönelik çalışmalar yapılmalı.

Otizmlili bireylerde sporun önemi çok büyük. Gereken destek verilince çok güzel başarılar imza atabiliyorlar. Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu TÖS-FED'in düzenlediği yarışmalarda (masa tenisi, atletizm, yüzme, bisiklet vb) dereceler alıp yurt dışında ülkemizi temsil edebiliyorlar.

Sadece bir stand değil güçlenme mekânı

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Bayraklı Belediyesi Kültür Müdürlüğü, kadınlara destek amacıyla ilginç çeşitli yerlerinde kurduğu standları ücretsiz olarak kadınlara tahsis ediyor. Her hafta dönüşümlü olarak kullanılan standlarda kadınlar örgü, nakış, takı gibi el emeği ürünlerini pazarlıyorlar.

Manavkuyu'da bulunan standlarda kadınlar el emeği ürünlerini sergiliyor; satılırsa ne âlâ. Ne âlâ çünkü kadınlar için standlar, ekonomik kazancın ötesinde bir anlam taşıyor. Kazansalar da kazanamamalarında evden dışarı çıkıyor olmak ve sosyalleşme işlevi görüyor. Figan, Kıymet ve ismini vermek istemeyen bir kadın daha; biz diyelim Ayşe... Standlarda çalışmalarının nedenlerini, kazançlarını, kazandırdıklarını, ekonomik krizden, kadına şiddete kadar birçok konuyu konuşuyoruz.

KAZANAMASALAR DA VAZGEÇMİYORLAR

AYŞE 56 yaşında, üç çocuk annesi. Beş yıldır takı yapıp satıyor. "Bizim zamanımızda ortaokul mezunları bile polis oluyordu. Ben de polis olarak bir yıl çalıştım, sonra da hiç çalışmadım. Üç çocuğumu da okuttum, evlendirdim. Üç düğün zorladı bizi, buraya geldim bir şeyler kazanır mıyım diye. Kazanıyor muyuz dersin, çok da sayılmaz, ama sosyalleşiyoruz işte" diyor. Ayşe, kadına yönelik şiddetle ilgili düşüncelerini şöyle dile getiriyor: "Şurada birisi karısına vursun, onu paramparça ederim. Ben susmam, kadına el kalkmaz. Benim gelinim iyi de olabilir kötü de, kimse dört dörtlük değil ama oğlum kaldırsın bir elini de görsün!"

HEM ÇALIŞIYORUZ HEM SOSYALLEŞIYORUZ

KIYMET'in bir çocuğu var. Gençken bir kaç kez işe girmiş ama ailesi karşı çıkmış, bir daha da çalışmamış. Sonra evlenmiş, çocuk olmuş, "Şimdi hem ekonomik zorluk, hem içine düştüğüm boşluk beni çalışmaya itti. Hiçbir şey kazanamamak bile sosyalleşiyoruz en azından" diyor.

Ekonomiyi de konuşuyoruz; "Eşim memur emeklisi. 2004'te emekli oldu. O zaman üniversitede çocuk da okutuyordum o emekli aylığıyla, orta halli götürüyorduk. Ama son senelerde maaş yetmiyor. Ben de burada yaptığım ürünleri satıyorum, ne kazanırsam eve götürüyorum. İki kişiyiz yine de yetmiyor. 100 lira ile pazara gitsem iki kişilik mutfak masrafını karşılayamıyorum. Mesela ayakkabı eksik mi var, eskiyle idare ediyoruz. Durumlar vahim."

Artan kadın cinayetlerini, şiddeti soruyorum "Burası bize iyi geliyor, kadınlar arasında bir dayanışma oluştu" diyor ve ekliyor; "Kadınlar çalışsa, ekonomik özgürlüğü olsa şiddete karşı da güçlenir. Bir de cinsiyetçi eğitimden vazgeçmek lazım hem evde hem okulda. 'Sen kadınsın, yarın evlenirsin, çocuğuna bakarsın, kocana bakarsın'... hep bunlar aşılandı bize. Ama kadınlar böyle olmak istemiyoruz, okul istiyoruz, sosyalleşeceğiz alanlar istiyoruz."

EVDE KALINCA BOŞLUĞA DÜŞTÜM

FIGAN, 49 yaşında, iki çocuğu var. Üç yıl önce eşinden boşanma kararı alınca Eskişehir'den İzmir'e taşınmış. Delfi Otomotiv'in Bursa, İstanbul ve İzmir fabrikalarında toplam 25 yıl çalışmış. 2010'da meme kanserine yakalanınca işi bırakmış. İzmir'e taşındığında ise bir fabrikada 6 ay daha çalışarak emekli olmuş. "25 yıl çalış, evde kalınca boşluğa düştüm" diyor Figan, devam ediyor: "Arugami bebek yapıyorum; tiğ ile yapılan oyuncak demek Japonca'da. Belediyeye başvurduğum burada yer verdi, iki buçuk yıldır oyuncak yapıp çocukları sevindiriyorum. Pazar param çıkıyor en azından. Evde tıklı kalmıyorum, haftada 50 lira kazansam da yetinmeye çalışıyorum."

"Yetiyor mu peki" diye sorunca şu cevabı alıyoruz: "2 bin 200 lira emekli aylığım var, yetmesi mümkün mü? Küçük oğlum lisede okuyor, büyüğü daha bir ay önce akademisyen oldu. Bin lira sabit giderler, faturalar falan... Kalan 1200 lirayla her şeyi yapmaya çalışıyorum; oğlumun okul masrafı, mutfak masrafı, ufak tefek bir şeyler alınması gerekiyorsa onu alıyorum... Daha önce 100 lira ödediğim fatura bu ay 150 geldi. Farkında olmadan içeri giriyoruz. Harcama aynı, aldığı aynı, ama gider artıyor. Emekli maaşına yüzde 3, elektrige yüzde 35-40 zam geldi. Boğazdan kısıyoruz, başka yer yok kısacak."

Standtta da satışlar özellikle son bir yıldır gerilemiş: "2019'a kadar, haftalık 250-300 lirayı buluyordum satışım. Yılbaşından beri 100 lirayı geçmiyor, o da en iyi zamanlarda. Bugün cumartesi, hafta başından beri siftoya yapmış arkadaşlarım var. O kadar kötü ki durum, insanlar dönüp bakmıyor bile."

NEFES ALMAK İÇİN!

"Kazanamıyorsanız neden açıyorsunuz?" diye soruyorum; bir yandan tiğ işi oyuncağı yapıyor diğer yandan cevaplıyor: "2016'da boşanma davası açtım, karşı taraf istemiyor diye boşanıyoruz. Niye boşanmak istediğimi anlamamış. Şiddet yoktu ama her şeyimi bitirdi, 25 yıllık emeğimi bitirdi. Evim, arabam vardı. Hepsi gitti, en son borçları ödeyemeyince evi satışa çıkardı, onu da dolandırıcıya kaptırdı, beş kurşunsuz kaldık. Dedim İzmir'e gidelim babadan kalma ev var, yeniden başlayalım, 'iç güveysi gelmem' dedi. Sen bilirsin dedim, topladım eşyayı geldim. Emekli olduktan sonra çok bunaldım evde, çevrenin yönlendirmesiyle buraya geldim. Şimdi nefes alıyorum."

DAYANIŞMANIN VERDİĞİ GÜÇ

Boşanma davasının üç yıldır sürüyor olması psikolojik olarak çok etkilemiş Figan'ı, "Hakim de boşayacaksa boşasın artık canıma yetti" diyor. Bu sırada gördüğü psikolojik şiddet ve baskının da dozu artmış. "Yaşayan bilmez, o korku insanı yerle bir ediyor. Telefonla taciz ediyordu. Sürekli tehdit vardı. Kendi kendimi dinliyordum ya kapıya dayanırsa, çocuklara zarar verirse diye..." diye anlatıyor.

Figan'ı güçlendiren buradaki dayanışma ol-

muş: "Yol parası vermeyim diye yürüyerek gidip geliyordum. Bir gün geldi burada tehdit etti beni. Arkadaşlarım vardı, polis çağırırdım dedim. 'Cebimden bıçağın çıktığını görürsün sadece' dedi. Kızlar tepki gösterdi, kovdular. Sonra koruma kararı çıkarttım, otobüsle gidip gelmeye başladım. 'Yanımdakilere mi güveniyorsun? Seni yolda da mı koruyacaklar' diye tehdit etti. O gün arkamda olmaları bana yetti. Şimdi kendimi daha güçlü hissediyorum. İyi ki buradayım. Başka türlü baş edemezdim. En azından konuşup anlatacağım birileri var. Kadınlara tavsiyem; konuşunlar, yaşadıklarını anlatınlar, susmasınlar..."

MELİSA KESMEZ'İN
HİKAYELERİ:

Hayattan sızan ayrıntılar, iz bırakan yaralar, yeni başlangıçlar

Sevil ARACI

Melisa Kesmez, kitaplarının isimleri ile dikkatleri ilk anda üzerine toplayan bir öykücü. İlk kitabı 'Atlari Bağlayın Geceyi Burada Geçireceğiz'i bitirdiğimde, "Ama bu isimde bir öykü yoktu ki içinde" şaşkınlığını yaşattı bana. Hani öykü kitaplarında kitaba adını veren bir öykü olur ya hep, bunda yoktu. Ama hakkını vermeliyiz, kitap gerçekten de "geceyi orada geçirtiyordu." Elinizden bırakmadığınız, her biri başka duygulara sürükleyen, ufak ayrıntılardan hayatı, yaşamı sorgulatan öyküler vardı kitapta. Ben yazmışım hissi uyandıran cümlelerle doluydu hikayeler. Böylece kaynaşverdik hemen yazarla.

Sonra 'Bazen Bahar' ve 'Nohut Oda'da da aynı tercihi yaptığını gördüm. Öykülerinden değil, genel olarak kitabın toplamının verdiği hislerden seçiyor yazar kitaplarının isimlerini. Bir de ilginç bir şekilde "atları bağlayın" ve "nohut oda" sözleri ikinci kitabı Bazen Bahar'da geçiyor. Yazar bunun bir tesadüf olduğunu söylese de hiçbir şeyin aslında tesadüf eseri olmadığını düşündürüyor insana.

BİZ OLUP KONUŞAN ÖYKÜLER

Yazar gündelik durumlarından büyük duygulara ulaşan bir seyir izliyor neredeyse her hikayesinde. O, aramızdan, bu dünyadan, şimdiki zamandan kentli bir kadın. Hepimizin yaşadığı telaşları, iç sıkıntılarını, hayal kırıklıklarını, küçük mutlulukları, yenilgileri anlatırken adeta biz olup konuşuyor öykülerinde. En çok da kadınlık hallerini, başa çıkmak zorunda kalınanları dillendiriyor sanki.

Bir söyleşide, kendisine neleri yazdığı sorulduğunda "Gündelik hayat diyebilirim. Gündelik hayat, kulaklarını ve gözlerini biraz açınca o kadar çok fikirle dolup taşıyor ki, ne kadar büyük bir şeyin içinde olduğumu, her şeyin birbirine ne tuhaf biçimlerde eklendiğini ve benim de çılgın şeyin bir parçası olduğumu düşündükçe şaşırıyorum" diyor. Başka bir söyleşide ise kadınların gündelik hayatı yazdığı durumlarda "günlük yazmış, kendini yazmış" gibi yakıştırmalar yapıldığından, bunun da esasen bu

*Aramızdan,
şimdiki zamandan
kentli bir kadın.
Hepimizin
yaşadığı telaşları,
iç sıkıntılarını,
hayal kırıklıklarını,
küçük mutlulukları,
yenilgileri
anlatırken adeta
biz olup konuşuyor
öykülerinde.*

SICACIK SONLAR, HAKİKİ SAMİMİYETLER

ERKEK karakterlerin çok baskın olmadığı hikayeler arasında, işten atılan, sendikacı baba karakterinin baş rollerden birinde olduğu 'Yılbaşı Ağacı' öyküsünün, okuduğum en güzel sonlardan biri ile bittiğini söylemeliyim. (Bazen Bahar -109) O kadar yüreğinize dokunan, o kadar sıcacık bir sonu var ki bu öykünün, çok hüznünlü bir hikâyeden bu sonun devşirilebilmesine şaşırıp kalıyor insan.

Bir de söylemeden geçemeyeceğim, birçok öyküde, bundan ne güzel roman çıkar hissi ni yaşattı bana. Yarattığı karakterlerin daha epeyce anlatacakları var gibi hissettim ve roman olsa da olurdu aslında diye düşündüm bazı hikayeleri için. Atlari Bağlayın Geceyi Burada Geçireceğiz'de hayattan sızan ayrıntıları, Bazen Bahar'da iz bırakan yaraları, yeni başlangıçları işleyen yazar, Nohut Oda'da ise "kendini bildi bileli kabuğunu arayanları" anlatıyor.

Öykülerinin en çok "samimi" bulunmasını isteyen yazar bence bunu başarıyor. Her cümlesi, her sözcüğü sahici olan ve kelimeleri ile eşyalara, bitkilere, hayvanlara da birer nefes katan yazarın tüm kitapları, kimi zaman incecik bir tebesümle, kimi zaman gözünden süzülen bir damla yaş ile okunmayı hak ediyor.

alandaki erkek egemenliğinden kaynaklandığından şikayetleniyor. "Kadın yazarın kurmacası erkek yazarın kurmacası karşısında nedense daha naif görülüyor. Bu kadarını hayal etmiş olamaz, olsa olsa kendi hayatını yazmışımı deniyor, bilemiyorum" şeklinde özetliyor bu durumu.

'KADINLARA DİKKAT EDİN!'

Onun kahramanları kadınlar. Tek

eski sevgilileri olmak olan iki kadını dahi bir masada buluşturup kadeh

tokuşturmanın, o eski sevgilinin düğünde başlayan ilişkiyi sıcak bir dostluğa evrilten bir yazar o. (Atlari Bağlayın Geceyi Burada Geçireceğiz, Düğün, 131) "Genel bir kanı var: Kadınların belli alanlarda ezeli rakip oldukları, birbirlerinin kuyusunu kazmakta hiç zaman kaybetmedikleri gibi bir düşünce bu. 'Kadınlara dikkat edin!' falan deniyor, böyle bir gizli uyarı var dünyada. Ben bunun erkek eliyle üretilmiş eril bir senaryo olduğunu düşünüyorum. Ben örneğin hayatta kesinlikle kadınların varlığı sayesinde bir şeyleri başarabilmiş bir insanım. Beni kadınlar büyüttü. Üzerimde en çok kadınların emeği var. Bunu önemsiyorum. Kadın dayanışmasının toplumun her kesiminde işlediğini görüyorum. Kadınlarla rekabet etmek hiç aklımdan geçmiyor. Aldatılsam bile garip şekilde kadının tarafından bakıyorum olaya. Bu kız kardeşlik duygusu bende sanırım çok güçlü" diyor bir röportajında.

Bir ankette, "Bir erkekte en sevmediğiniz özellik hangisi?" sorusuna, "Kendini olduğundan daha güçlü ve önemli zannetmesi" diye yanıt verirken, "Bir kadında en sevmediğiniz özellik hangisi?" sorusuna "Kendini olduğundan daha az güçlü ve daha az önemli zannetmesi" demesi de toplumsal cinsiyet rolleri ile nasıl kavgalı olduğunu özetliyor aslında.

Bir ankette, "Bir erkekte en sevmediğiniz özellik hangisi?" sorusuna, "Kendini olduğundan daha güçlü ve önemli zannetmesi" diye yanıt verirken, "Bir kadında en sevmediğiniz özellik hangisi?" sorusuna "Kendini olduğundan daha az güçlü ve daha az önemli zannetmesi" demesi de toplumsal cinsiyet rolleri ile nasıl kavgalı olduğunu özetliyor aslında.